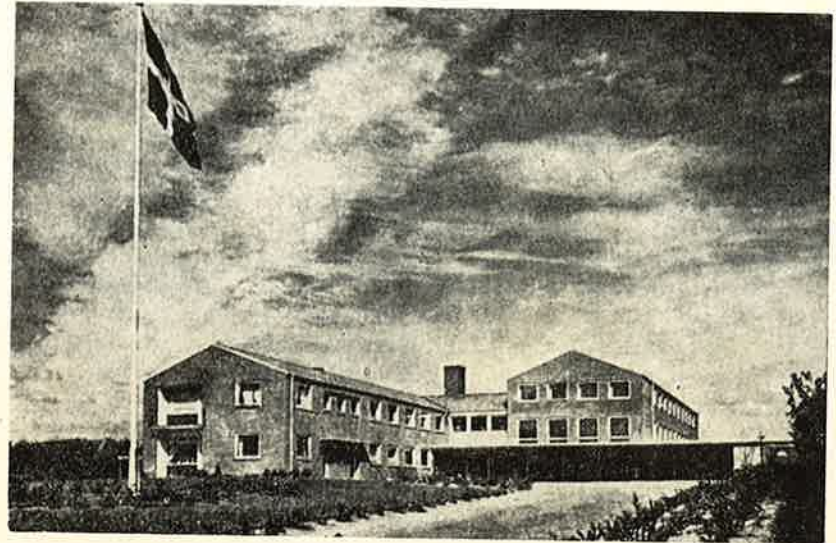

Ringe Efterskole

Årsskrift 1973

44. årgang - Udgivet af elevforeningen

Tale ved Kjærs 50-års fødselsdag

Det havde længe ligget i luften, at når Kjær passerede denne dag, ville det ikke gå helt stille af. Det viste sig da også at Kjær indbød ca. 180 fødselsdagsgæster, til lørdag d. 7. april, nemlig hele skolekredsen her, en stor del af skolekredsen i Oure, mange af de fynske forstandere samt familie og gode venner.

Det blev en uforglemmelig aften; man samledes i opholdsstuen, derefter blev der serveret en fin middag i gymnastiksalen og under middagen, som varede til hen ad midnat blev Kjær hyldet i taler og sang. Der var underholdning af skuespillere fra Odense teater og aftenen sluttede med et par timers dans; det var virkelig en festaften.

Kjær ønskede at jeg, som skolens formand, skulle indlede taler-rækken, og jeg forsøgte i min tale at give udtryk for skolekredsens tillid og taknemlighed overfor familien Kjær, hvilket vil fremgå af talen som gengives her:

Det er mig en stor glæde at bringe dig skolekredsens hjerteligste lykønskning på denne festdag i anledning af din 50 års fødselsdag.

På denne dag hvor du, fuld af energi og et væld af ideer, står midt i din livsgerning, vil det være naturligt et øjeblik at standse op og se tilbage – og da må du kunne glæde dig, når du ser hvordan alting er lykkedes for dig.

Lad mig gå 7 år tilbage – på det tidspunkt havde Hedemann meddelt bestyrelsen, at han ønskede at give tøjlerne fra sig – han havde da været skolens leder i over et kvart århundrede, og hans virke her er kendt og anerkendt i vide kredse. Jeg skal dog ikke ved denne lejlighed komme nærmere ind på dette, blot sige, at vi var noget betænkelige ved at skulle ud og finde en værdig afløser.

Men det lykkedes over al forventning, og vi er inden for skolekredsen glade og meget taknemlige for at du – KJÆR – viste interesse for stillingen.

I havde skabt jer et hjem i Oure – I havde en arbejdsplads I holdt af og I var meget afholdte i skolekredsen dernede – det ved jeg. Jeg ved også, at det ikke var uden svære overvejelser, at I besluttede at tage herhen. Du var på det tidspunkt en kendt

mand i friskolekredse, men indenfor efterskolen var du et ubeskrevet blad, og her var jo store opgaver at gå ind til – bl. a. omlægning af undervisningen fra 5 til 10 mdr. Men som du selv sagde til mig: Hvis jeg skal have mere luft under vingerne, så må tiden være inde nu, og jeg tror nu også, at denne situation havde man på et eller andet tidspunkt regnet med i Oure.

7 år er nu gået, og du har forlængst indfriet de forventninger, vi stillede til dig – du har formået at tilføre skolen den fornyelse, der nødvendigvis måtte til – du har, såvel indenfor friskolen som efterskolen slået dit navn fast som en meget dygtig skoleleder, og dertil kommer dine rige evner som administrator – en ting, der på denne post er meget vigtig.

Du har sat dig et mål, nemlig at gøre børn og unge til virkelige dygtige og ansvarsbevidste borgere, og i dine bestræbelser herfor, svigter du aldrig. Du har forstået at bevare skolens gode renommé, så den ud over landet er kendt som en skole, hvortil man trygt kan sende sine børn og unge. Den linie du har lagt for skolens virke, falder helt i tråd med det, vi kunne ønske – du har med andre ord fulgt med tiden, men ej med strømmen.

Vi ved at du fylder 50 år, men dit kondital er som en 25 årigs – takket være det motionsprogram, du har pålagt dig selv hver morgen. Du virker ung og spændstig, og det vil vi håbe må være tilfældet mange år endnu.

Til fru Kjær vil jeg gerne sige: Jeg håber ikke at du føler dig sat i baggrunden efter det jeg her har sagt. Nu er det jo Kjærs festdag, men jeg er ikke bange for at sige, at jeg næppe tror, Kjær ville ha' nået det, han er i dag, hvis ikke du stod bagved: Du er ham en uvurderlig støtte, hvilket han også mange gange har givet udtryk for. I supplerer hinanden på en udmærket måde – I lever et smukt og harmonisk familieliv, og jeg er sikker på, at I sammen vil finde styrke til at føre skolen videre i mange år fremover, og til det arbejde kan jeg love jer skolekredsens fulde støtte og tillid.

Må jeg, på bestyrelsens vegne, slutte med at sige dig tak for din altid åbne og redelige måde at snakke om tingene på – det gør det let for os at have med skolens anliggender at gøre. Og endelig – tak for et personligt venskab os imellem – et venskab af en sådan karakter, at det vil holde for hele livet.

Hjertelig tillykke med dagen i morgen, og alle gode ønsker i fremtiden for dig og din familie.

Hermed ønskes alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Verner Tange.

En hilsen

Indtrufne særlige omstændigheder medfører, at jeg i år må nøjes med en mindre hilsen til efterskolen og gamle elever.

Et spand af år er nu gået, siden jeg rykkede teltpælene op og forlod Ringe Efterskole. Egentlig har jeg været om end ikke eneboer hele tiden, så en slags emigrant, der som andre af samme navn prøver at leve i de nye forhold, — og dog er en del af ens »Jeg« blevet tilbage i det virke, som var ens egentlige livsgerning.

Der var det skolen og alt det pulserende liv, andre mennesker, hvis tilværelse man prøvede at gavne og hjælpe. — Her er der kun at pleje sit helbred og leve et friluftsliv. Det sidste er begunstiget af den dejlige natur her på Langelands nordspids. — Ture langs strand, og ture i skov, med udsigt over Storebælts blånende vande om sommeren og bølgerens skrumsprøjt i storm og uroligt vejr.

Ved mit sommerhus, såvel som hvor jeg bor, er der vokset op hvert sted en lille plantage, der skal plejes og passes, ligesom haven må holdes i stand, så den kan tåle besøg af gamle venner og tidligere elever — hvis de skulle finde på at aflægge et besøg.

Efter skolelivets mange år med opgaver af forskellig art, det pulserende liv mellem mange mennesker — er det dejligt at holde nogle sabbatår på denne måde, hvor man kan slappe af i arbejdet her.

Egentlig savner jeg vel nok et mere krævende arbejde, hvor man kunne gavne andre, og muligt yde dem lidt hjælp på forskellig måde.

Det er altid i livet sammen med andre, og for andre, man får nye impulser, der kan forny en.

Jeg har megen tid — også til at besøge mine børn og børnebørn, til stor glæde for begge parter. — Får man besøg af gamle elever eller lærere fra skolen, er der

ingen ende på hvad der kan opleves eller genopleves i samtalens løb.

Alle mine børn er gift og har familie. — Karen Margrethe bor i Ringe. Bent er leder af et rengøringsfirma i København, Knud lærer i Sønderborg, og Holger bor stadig på New Zealand.

Alle gamle elever, samt lærere, såvel som de nuværende efterfølgere på skolen sender jeg mine ønsker om en glædelig jul og et godt nytår. *Karl Hedemann*

Begivenhedernes gang

Når den tid kommer hvert år, hvor jeg skal aflægge beretning til jer om begivenhedernes gang her på skolen går jeg på den ene side med glæde til opgaven, men på den anden side bliver det vanskeligere og vanskeligere ikke at bruge de samme vendinger o. s. v. som tidligere.

Man vil jo gerne være aktuel, og bestræbelserne herfor kan meget vel føre ud i noget meget søgt, derfor vælger jeg nu lige ud at sige til jer, at jeg ser bort fra anvendelsen af kendte vendinger, men håber at kunne bringe jer en redegørelse, der nogenlunde giver billedet af skolen her og nu.

Aktiviteten på skolen er intakt, der bestilles noget, og derfor fik det afgæede elevhold også et godt fagligt udbytte, men det er kun den ene side af sagen, måske den mindste, når det endelig skal være.

Den personlige igangsætning og udvikling er det primære, men meget mere uhåndgribelig.

For at skabe en tone og et miljø, hvori de gode og personlighedsudviklende kræfter trives, må der være et fællesskab. Et godt og ægte fællesskab danner grundlaget og bereder jordbunden for alt godt, der senere skal gro hos det enkelte menneske, og jeg synes, at det igen lykkedes at få skabt en fælles grundholdning til dette svære *at være*, og herefter er der kun at håbe, at I selv føler at være blevet bedre egnet til dette at være menneske. At udvikle denne egnethed er, og vil bestandig være, skolens hovedformål. Vi skal spare nu, og der synes virkelig at være alvor bag snakken herom. Hvor har I unge dog godt af at opleve, at der er grænser for vækst. Ja, jeg tror ligefrem, at det er det eneste middel for at bevare sundheden i vort folk, at det oplever, der er grund til at spare og passe på værdierne.

Der er noget opløsende for folkekarakteren i at have ubegrænsede muligheder for at frådse. Dette at have overflod giver mennesket en slags livslede, der må nemlig være noget at kæmpe for, ellers taber tilværelsen sin mening.

I de senere år har vi tydeligt mærket denne overflodsindstilling hos vore elever give sig udtryk i manglende omhu for de materi-

elle goder, som er stillet til deres rådighed, og det ruster ikke den enkelte til den opgave, som før eller senere uundgåeligt, heldigvis, vil blive krævet af dem, nemlig at dele overfloden med millionerne, der savner selv det mest elementære som mad og tøj.

Derfor er det godt for jeres og hele folkets sundhed, at ydre omstændigheder bringer den enkelte til at overveje sit forbrug. Vi er nu igang med opførelse af en værkstedsbygning, og det nuværende elevhold arbejder flittigt med på bygningens opførelse for at holde udgifterne nede, og jeg ikke alene tror, men ved, at en sådan indsats vil betyde en stor gevinst for den enkelte elev, hvorfor vi også i stigende grad er inde på at lade vore elever deltage, ikke alene ved kommende nybyggeri, men i det hele taget inddrage dem i at holde de områder, som de selv forurener. En sådan ordning vil ikke alene være samfundsbesparende, men i høj grad være et redskab til karakter- og personlighedsudviklingen hos de unge.

V i har som sædvanlig holdt den vante rytme mellem arbejde og fest, hvor vi har søgt at lade den aktive indsats danne grundlag for festerne, sådan er det stadig bedst at stille tingene op.

Personlig har jeg i år den 8. april rundet det skarpe hjørne. Det halve århundrede har jeg måttet se passere, og det blev markeret ved en fest på skolen, hvor vi var samlet små tohundredes mennesker. Det blev en meget festlig begivenhed for mig, fordi alle for en stund søgte at få mig til at glemme den barske kendsgerning, at middagshøjden er nået. Om de bedste år også er forbrugt, ved heldigvis kun Vorherre; men jeg sluttede aftenen med ønsket for mig selv om, at jeg måtte få fremtid, som jeg fik minder! Jeg nævner kun den begivenhed for at få lejlighed til her at sige elevforeningen tak for opmærksomheden, og ligeledes tak til gamle elever, som glædede mig med en hilsen.

Til det store fællesskab her hører også personalefællesskabet. Vi har gennem alle årene været meget, meget heldige med at få gode medhjælpere, og jeg lærer aldrig ret at begribe, når een eller anden vil rejse fra os, selv om min fornuft må sige mig, at de, der vælger at rejse herfra, naturligvis for deres egen og deres fremtids skyld må ud og se andet af verden, end det her foregår. I år har vi også oplevet skift både i køkkenet og lærerstaben. Således er Lise-Lotte Andersen og Karen Nielsen rejst, men vi har fået en god stab igen, bl. a. er Lisbeth Frydenlund vendt tilbage. I lærerkredsen er der også sket ændringer, idet Ellen Jacobsen er rejst til Østet fri- og efterskole, og Torben Mortensen efter kun et år her ønskede sig tilbage til folkeskolen.

Knud Knudsen, der er kendt af de sidste 4-5 årgange ønskede

at stifte bekendtskab med forsorgsarbejdet og er p. t. tilknyttet statsfængslet i Nyborg.

Vi savner disse dygtige mennesker meget og har ikke andet end at sige dem tak for den tid, de virkede her.

Heldigvis er intet menneske uundværligt, det ved vi alle, og det er godt det samme.

Vi har nu fået 3 unge, dygtige lærere, som er faldet godt til blandt os, nemlig Robert Rasmussen, Ellen Holm og Per Mossin. Eleverne er meget glade for dem i det daglige arbejde, og I kan glæde jer ved, at de, som har søgt andre græsange, finder tilbage hertil, når I kommer til elevmødet.

Sørg for at samle alle fra jeres årgange, der kan komme. I skal virke indbyrdes for at skabe det store årlige samvær, det gælder også årgangene fra før 1966.

En skole består af en ubrudt kæde af gamle elever. Alle jubilæumsholdene: 50, 25, 10 og 5 års jubilärer indbydes herigennem særlig. Sørg for at være repræsenteret i stort tal. Vi vil så i år holde en særlig velkomstfest for jer om lørdagen kl. 13,00.

Vi har den store glæde at have haft god tilslutning til elevmoderne, men hvorfor kommer der ikke 3-4 gange så mange? Kom mangedobbelt i år, og lad det være min fødselsdagsgave.

Jeg kunne skrive længe endnu om stort og småt, men skriftet

er jo ikke for mig alene, derfor må jeg slutte med at ønske for jer alle, at I har det godt, og at I stadig føler, vi har brug for jer; ønske, at skolen her stadig må fyldes af en dansk ungdom, der vil noget, og at I stadig må føle, I som hidtil kan have tillid til skolen og der ud fra anbefale den til dem, I ønsker samme gode oplevelse.

Glædelig jul og godt nytår ønskes fra

*Niels, Bodil, Lone, Terkel
Kirsten og Gunnar Kjær*

Noget om livet selv . . .

Energikrise. Der skumles over disse arabere, som er ved at gøre livet surt for os. Tænk 18 grader i stuen, én lampe, stearinlys i krogene og tidligt til køjs. Ingen biltur om søndagen, ingen lys på byens smukke juletræ osv., osv. Og dog. Giver denne omend nok så alvorlige situation ikke os stressede arbejdsbier en chance til at gøre os lidt mindre afhængige af de teknisk skabte værdier, og tid til at glæde os over de andre værdier, som vi jo ved findes. Lad os nyde de små og store ting i naturen og hos hinanden. Hvem kan mon sige det bedre og mere jævnt end Halfdan Rasmussen med »Noget om Livet selv«.

*Store ord på flot papir
kan dupere mange.
Jeg vil ikke ha' gevir
over mine sange.*

*Hvad skal jeg glitter på
mine tankers grene.
Mine øjne titter på
alt, som gør dem rene.*

*Spurven kender osse mig,
selv om jeg er lille.
Sneglen på min søndagsvej.
Skovens muntre kilde.*

*Alt i verden vil mig vel.
Intet går forbi mig.
Gråd og latter, gry og kvæld,
synger inde i mig.*

Hermed ønskes alle en god jul fra

Jakob, Jørgen og Hanne, Fjordvej 5, Nyborg

Forstår du at lytte?

Mange af os forstår det ikke

I telefonens og radioens og fjernsynets tidsalder tilbringer de fleste af os mere og mere tid med at lytte.

Alligevel forstår de fleste ikke at lytte. Man kan godt træne sig op til at blive en god lytter. For at blive en god lytter, må man selv gøre en indsats. En af dem er at vi tænker meget mere end vi taler. Hvis vi lytter forkert, bliver vi snart utålmodige, vore tanker glider et kort øjeblik over på noget andet og vender så tilbage til den, der taler. Når vi så igen koncentrerer os om den talende, opdager vi, at han er kommet langt foran os. Nu er det sværere at følge ham og lettere at glide ud på et sidespor. Til sidst giver vi op og den talende fortsætter, men vore tanker er et helt andet sted.

Den interesse man kommer med spiller en stor rolle. Dårlige tilhørere giver næsten aldrig den talende eller hans emne en chance; når de har hørt et par sætninger, bliver de enige med sig selv om, at det er tørt og kedeligt og mister interessen.

Den gode tilhører prøver derimod altid at finde noget interessant i det, der bliver sagt, noget det kan drage nytte af, det holder os fast ved emnet og hjælper til at skærpe vores lytteevne.

Et menneske kan sjældent tale ret længe uden at berøre ens særlige interesser. En god tilhører bliver ved med at lytte og prøver at lade være med at blive alt for ophidset over en påstand, til han er sikker på, at han har hørt alle argumenterne og forstår dem.

Når man ikke forstår at høre efter, er man alt for tilbøjelig til at lade sig distrahere. Den tilhører, der prøver at udelukke alt, hvad der kan dreje hans opmærksomhed væk, han lukker døren, slukker for radioen, sætter sig nærmere ved den talende og afbryder kun når det er nødvendigt for at forstå et bestemt punkt, før man går videre til det næste.

Det er ikke blot af høflighed, man bør lytte til det, der bliver sagt. Du vil snart opdage at denne måde at lytte på, betyder meget for, hvordan der bliver talt til dig.

Aage Stokholm

Skal vi have 12 års undervisningspligt?

I april 1973 forelå et udkast til forslag til folketingsbeslutning om 12 års grundlæggende skole- og erhvervsuddannelse for alle fra 1980. Der er fremført mange forskellige begrundelser for et 12 årigt uddannelsesforløb for alle.

En vægtig begrundelse har været, at man ønskede et uddannelsessystem, der er fleksibelt, således, at der ikke bliver et skarpt skel mellem faglige og boglige uddannelser. Et uddannelsessystem uden blindgyder og båse. Det moderne samfund kræver, hævder man, at man skifter erhverv flere gange i sit liv og derfor må være indstillet på at skulle omskoles. Endvidere hævdes det, at samfundet er så kompliceret, at alle har behov for en mere omfattende uddannelse. Hermed indrømmer man faktisk, at man justerer uddannelsen efter samfundets udvikling og ikke omvendt. Det er næppe alle, der er begejstrede ved tanken om at skulle skifte job flere gange i tilværelsen, lige så lidt som folk er begejstrede for de stadige krav om efteruddannelse.

Er dette forudsætningen for en stigende velstand, vil mange sikkert overveje at give afkald på en stigende velstand. Jeg er imidlertid bange for, at vi ikke har mulighed for at vælge en langsommere samfundsudvikling. Tværtimod er det snarere sådan, at hvis man fortaber sig i blikket bagud mod fortiden, bliver vi til „saltstøtter“. Den moderne civilisation er blevet sammenlignet med en flyvemaskine, som er på vej over et umådeligt hav uden at have brændstof nok til at nå målet. Passagerer og besætning har ikke andre muligheder end at forsøge at udtænke en hidtil ukendt løsning på problemet, vel vidende, at der måske ikke findes en løsning. Vi må nok erkende, at vi ikke er i stand til at samordne og beherske de kræfter, der styrer samfundsudviklingen, men vi må håbe, at vi bliver i stand til at korrigere udviklingen så meget, at den moderne civilisation ikke bliver tilintetgjort af de kræfter, vi selv har sat igang. Skal dette håb opfyldes, kræver det, at vi til stadighed bliver i stand til at udtænke løsninger på de uforudsete problemer, den accelererende samfundsudvikling medfører. Vi må se i øjnene, at det næppe vil være forsvarligt at argumentere mod, at flest mulige får den

bedst mulige uddannelse. Den gamle sentens om, at vi må lære så længe vi lever er i dag mere aktuel end nogensinde.

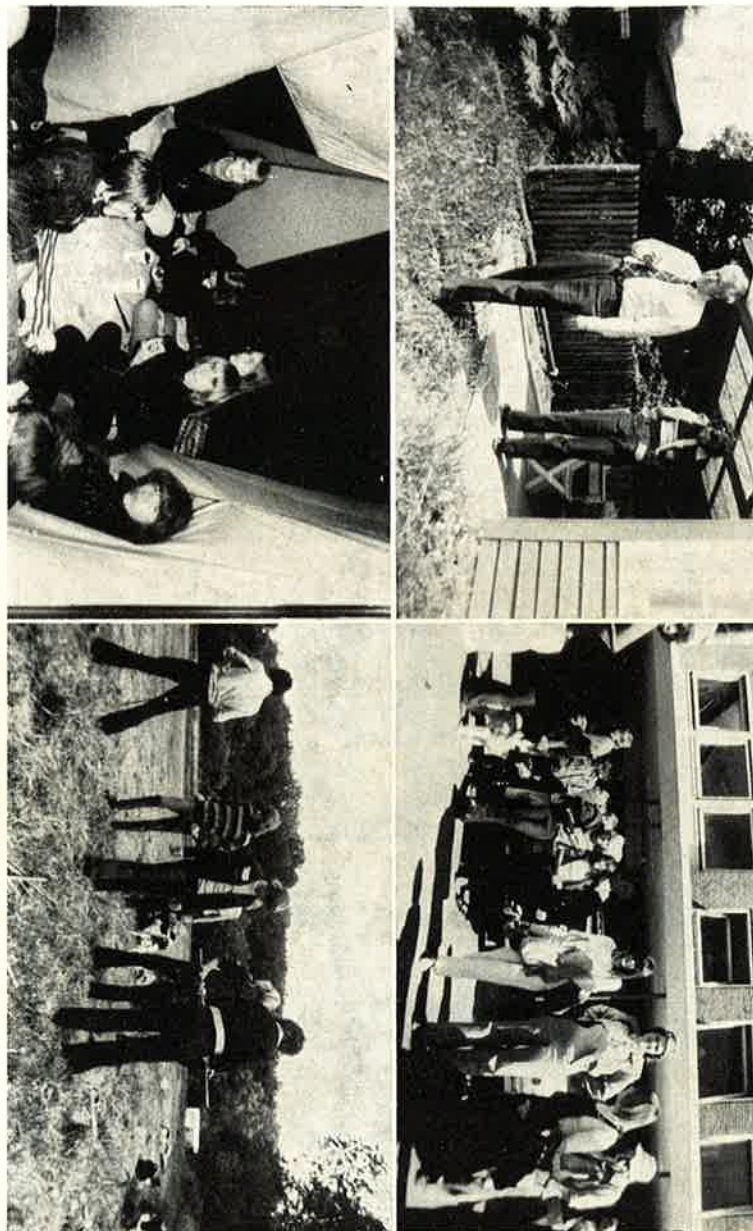
Et samfunds uddannelsesniveau er imidlertid næppe proportionalt med uddannelselængden. Alt for mange mennesker lider nederlag i undervisningsforløbet, og end ikke det stigende antal skolepsykologer har været i stand til at ændre situationen. Dette skyldes efter min opfattelse, at skolepsykologen i dag er henvist til at behandle elever og ikke skoler. Når et barn har psykiske vanskeligheder, forsøger man det at hjælpe barnet ved at tale med hele familien. Vil man hjælpe et barn, der har vanskeligheder i skolen, er man også nødt til at tale med barnets lærere og kammerater. Vi må erkende, at det ikke altid er læreren, der har ret. I dag afholder man skolemodenhedsprøver, der medfører, at for nogle børn bliver det første møde med skolen et nederlag. I virkeligheden er skolemodenhed også et spørgsmål om, hvad den enkelte lærer kan spænde over. Hvis en lærer er åben og modtagelig overfor den gruppe børn, som han modtager, vil de allerfleste børn lære noget og opleve skolen som et rart sted at være. Det er på høje tid, at vi begynder at tage ved lære af disse erfaringer. Når man ønsker at udvide undervisningsforløbet til at omfatte de 16-19 årige, er det først og fremmest for at imødekomme de 25-30 %, der i dag ikke modtager undervisning efter undervisningspligtens ophør, men det har næppe megen mening, hvis disse unge har oplevet alt for mange nederlag i skolen.

Er målet for undervisningen, at flest mulige lærer mest muligt om sig selv og den verden, der omgiver dem, tror jeg ikke, man opnår meget ved at udvide undervisningspligten, man bør langt snarere interessere sig mere for børnenes udvikling i de første skoleår. Klassekvotienten må nedsættes til det halve, og de store skoler må anvendes til voksenundervisning, således at man kan få bygget nogle mindre skoler til børnene. Man må indstille sig på, at undervisningen af børnene i de første skoleår kræver de dygtigste lærere.

Skal vi gøre os håb om, at begrebet livslang uddannelse skal få mening er det nødvendigt, at uddannelsen bliver opfattet som et tilbud og ikke som et krav, og kun de, der ikke har oplevet store nederlag de første skoleår vil modtage tilbud om uddannelse livet igennem.

Årsskriftets læsere ønskes en glædelig jul samt et godt nytår.

Klaus, Michael, Ruth og Asger

Om at tage et standpunkt

»Man har et standpunkt, indtil man tager et nyt«, udtalte for ikke særlig lang tid siden en ret kendt politiker, og dette vakte moro i vide kredse.

Ved nærmere eftertanke er der imidlertid sikkert ingen grund til morskab over en sådan ytring, selv om den umiddelbart opfattes som værende »vendekåbeagtig«, for ret beset er det jo faktisk en ærlig sag at skifte mening om en eller anden sag, hvis denne ændring er motiveret med, at man har fået sagen belyst på en ny måde, altså fået flere informationer, der bevirker, at man har flere kendsgerninger til sin rådighed, når ens stillingtagen skal overvejes.

Vi skal alle til stadighed tage standpunkt til et eller andet. Dette gælder fra de helt trivielle ting, som når man står i en forretning for at købe et eller andet, hvor man stilles over for flere valgmuligheder på grund af variationer i kvalitet, pris eller udformning. En senere fortrydelse af indkøbet viser, at man ved nærmere efterprøvning af sit valg har fået nye momenter med i vurderingen og af denne grund skifter standpunkt. Det samme gælder i valg af omgangskreds. Man starter skoleåret med at slutte sig til nogle, som man efter en tids samvær opdager, at man ikke er på bølgelængde med, og har i mellemtiden opdaget, at andre, som man negligerede i starten, har så meget til fælles med en selv, at der er bedre basis for at etablere et venskab der.

Standpunktstagen kommer måske mest til udtryk i de ydre ting, hvor man selv er mere eller mindre passivt medvirkende. Her kan som eksempler nævnes den politisk-økonomiske udvikling herhjemme, udvikling i lande, vi har nær tilknytning til, krise- og krigssituationer, der opstår rundt omkring, som måske ikke berører os i vor dagligdag, men alligevel er med til at præge den på den måde, at vi til stadighed i nyhedsmedierne hører om,

hvorledes udviklingen foregår, dels i form af reportager, dels i form af ekspert-kommentarer.

I denne situation kommer ind, at det er meget vanskeligt at få et velafbalanceret indtryk af, hvad der virkelig foregår og hvorfor, fordi én part i en uoverensstemmelse måske ikke ønsker presseomtale af sine aktiviteter, eller ens egen presse har ikke lyst til at tale fordelagtigt om mere end én part. Når dertil lægges, at årsagen til en uoverensstemmelse ikke altid gøres klar, fordi ingen af de implicerede parter vil indrømme, hvad det egentlige stridspunkt er, men giver vildledende påskud, har man virkelig grund til at undre sig over, at så mange mennesker i så mange svævende situationer kan tage så mange og uforsonlige standpunkter, som de vitterlig gør.

Hvad med at skifte standpunkt?

Har du ikke tit udtalt dig negativt om andre, fordi de har en anden religion, hudfarve, hårstruktur eller næseform end dig selv?

Hvordan opfatter de andre dig?

Tænk over det, når du næste gang tager et uovervejjet standpunkt.

Ellen Holm

Energikrisen og vor fremtid

Mens disse linier skrives, opskræmmes hele den civiliserede verden af en truende energikrise.

Krigen i Mellemøsten har fået de olieproducerende lande til at bruge olien som et våben. Ved systematisk at nedsætte produktionen og leverancerne til alle pro-israelske lande vil man presse sine krav over for Israel igennem.

Olielandene har således pludselig fået stor magt og indflydelse over de store industrinationer, hvis materielle velstandsudvikling har præget hele den vestlige verden siden den anden verdenskrigs afslutning, — og det kommer til at betyde, at vi ikke længere har indflydelse på, hvor lang tid produktionen kan fortsætte på de tusindvis af fabrikker, der producerer »tekniske slaver« til vort samfund i form af køleskabe, vaskemaskiner, radio og TV apparater, biler osv. Vi er kommet i en situation, hvor vi må indse, at den enorme rigdom, vi besidder, ikke længere er noget selvfølgeligt.

Det er let at være bagklog, men den i dag opståede krise havde sikkert været lettere at bære, hvis vi i tide havde forstået, at man ikke kan opdele menneskeheden i et civiliseret mindretal og et stort tilbagestående flertal. Nu må vi se i øjnene, at vi bliver nødt til at træde ned fra den ophøjethed, vi har anbragt os selv i.

Den oplyste europæer drog ud med den mission at tænde civilisationens lys for de stakkels uvidende indfødte i Arabien, Asien og Afrika, men samtidig lagde han sine klamme hænder på olie-kilderne i mellemøsten. Her fik han rigelige mængder af energi til billige penge og kunne lægge grunden til sin materielle velstand.

På et nyligt afholdt møde i Wien med deltagelse af de olieproducerende lande rettede den persiske finansminister følgende udtagelse til lederne af de store selskaber, der administrerer en stor del af den vestlige verdens rigdomme:

»Vi vil ikke bestride, at civilisationens lys blev tændt i

Europa af Deres forskere og teknikere, men fra nu af er det os, der bestemmer, hvor klart det skal brænde!«

Man kan kun håbe på, at de arabiske lande vil forstå at administrere den magt og indflydelse, de nu har fået, på en fornuftig måde, og at de ikke har taget for meget ved lære af de stater, hvis repræsentanter de nu skal sidde ved forhandlingsbordet med. — Disse har ikke altid givet dem de bedste eksempler på, hvorledes man handler fornuftigt og tilbageholdende.

Oliekunderne står i kø, og trængslen vil ikke blive mindre i de kommende år. Da det er en kendt ting, at en stærk efterspørgsel efter en vare, der ikke kan leveres i tiltrækkelige store mængder, vil få priserne til at stige voldsomt, må vi være indstillede på aldrig mere at slippe af med de høje oliepriser, — og selv om olieproduktionen igen kommer i gang i fuldt omfang, så stiger Verdens energiforbrug så voldsomt, at vi ikke skal regne med, at reserverne rækker længere end godt 30 år frem i tiden. Derfor må vi dæmpe vor hidtidige grådighed, og vi må forstå, at vi ingen ret har til tankeløst at tømme de eksisterende oliebeholdninger, før der er skbt sikkerhed for nye energi-former.

— Der er intet fornuftigt i at overdramatisere de vanskeligheder, som venter os forude, men der er heller ingen grund til at skjule, at vi i den vestlige verden må indstille os på mere beskedene levevis. Vores velstandsudvikling vil blive bremset betydeligt, og der kan fra nu af ventes store vanskeligheder for mange eksisterende virksomheder. Vi skal ikke længere betragte økonomisk vækst som det eneste saliggørende, og vi må acceptere kravene om at give afkald på nogle af de luksusbetonede goder, som vi i dag betragter som nødvendige. Vi må nedsætte vort behov og lære at værdsætte det vi har, indser vi det, bliver vi ganske givet mere tilfredse med tilværelsen og os selv.

Hvis ikke vor fremtid skal ende i kaos, må vi bygge vort samfund på gensidig hensyntagen, fornuft, offervillighed og samarbejde. Man kan kun håbe, at den opståede energikrise vil kunne få os til at forstå vigtigheden af dette!

Birthe og Frede Hansen.

Folk og land

Mens disse linier skrives, er valgslaget i Danmark i fuld gang, og valget den 4. december vil blive det mest spændende folketingsvalg siden 1945.

Vi befinder os i den situation, at mistilliden til de gamle partiers folk går dybt ind i befolkningen. De fleste mener, de siddende politikere så grundigt har aflagt deres uduelighedsprøve, at det vil være skæbnesvangert at fortsætte med dem ved roret. Noget nyt må forsøges, og heldigvis, som før, når det gik Danmark ilde, har skæbnen skænket landet et kongsemne. Emnet er ganske vist ikke kong Skjold, men en Glistrup, hvis symbol er et stort nul!

Jeg synes, der er grund til at advare mod denne politiske mirakelmager, selv om han stensikkert, på grund af en farlig stemning kommer i folketinget den 4. december, måske endda med mange mandater. Jeg vil advare imod ham, fordi det ikke er en parlamentarisk stemning, der sætter ham ind, men en slags lynchstemning. Sådanne strømninger er farlige og kan få manden til at begå uoprettelige handlinger til ubodelig skade for landets befolkning som helhed. Hvis man har iagttaget Glistrups fremtræden sagligt, så ved enhver, at han ikke ville kunne blive repræsenteret i det danske folketing på grund af egen politiske saglighed; derimod har han evnet i forbavsende grad at appellere til de dæmoniske kræfter, kræfter, som vist mange vil blive uhyggelig berørt over at vedkende sig, når rusen har lagt sig.

Men skaden er sket, Glistrup kommer ind, med hvor stor majoritet vil valgdagen vise, og det, det nu gælder om, er en folkelig besindelse, der kan styre ham, mens han er inde, og få ham ud igen så hurtigt som muligt.

Besindelsen må gå ud på ansvarserkendelsen, erkendelsen af, at et folk har den regering, som det fortjener, hvilket også er tilfældet, hvis det bliver Glistrup, der skal danne regering.

Hvorfor er det gået så dårligt med vore nuværende politikere, som ganske rigtigt under de skiftende regeringer ikke har kunnet holde orden i vort hus, hverken økonomisk eller på anden vis?

Det er gået dårligt, fordi befolkningens indstilling har været for dårlig, og det vil *altid* være bestemmende for en hvilken som

helst regering i et demokratisk samfund, hvorledes folkeklimaet er. Politikerne skal spare, javist, men har vi vist evne og vilje til at spare? Nej, tværtimod har vi fra alle sider bestræbt os på, at det offentlige skulle ordne næsten alle vore forhold, hvilket har medført enorme offentlige udgifter.

Statussymbolerne i den offentlige administration er skudt op i uhyggelig grad, og vi har alle sluttet op om denne umyndiggørelse ved uafladeligt at søge om tilskud til dette og hint, og aldrig har vi spurgt, om vi har råd dertil, tværtimod har vi råbt asocial til de politikere, der søgte at dæmme op for denne statspleje af borgerne.

Der, hvor vi står, står vi på grundlag af os selv. Nu ser vi, at det ikke kan gå længere. Vi er simpelthen kørt fast, og i stedet for at vedkende os ansvaret med værdighed, smider vi tøjlerne og lader rigets bedste mænd stemple som ansvarsløse, uduelige ignoranter. Det sømmer sig for et folk, der påkalder sig agtelse!

Hovedfejlen ved hele situationen ligger ikke i det politiske, det er folkeholdningen, det er galt med. Gennem mange år har man krævet uden at ville vedkende sig ansvaret for, hvad man krævede, og dette forhold har sin rod i, at det danske folk har forladt sit åndelige og moralske grundlag og har forvekslet frihed forvekslet frihed med letsind, en situation, der igen har ført til, at samhørigheden i folket simpelthen er borte.

Enhver har centreret sig selv – først mig selv, og næsten så! Samtidig klager store dele af befolkningen over, at klimaet, som det selv har skabt, ikke er til at udholde at leve i. En paradoksal, men sand situation.

Det er ganske givet, at vi nu bliver tvunget ind i en selvbesindelse, som bør tage sin begyndelse sent tirsdag nat, når de „gamle“ slagne politikere står på podiet, og folket har fået deres skalpe. I denne time bør det danske folk finde sig selv og omgående begynde med egen indre opbygning, så vi igen kan få et folkets Danmark, styret af mænd og kvinder, som er udgået fra folket. Få et samfund, som folket står bag, og som giver menneskeværdige kår at leve under. Det er ikke opblæste nuller, vi har brug for til at styre Danmark, det må vi måske opleve i en periode på grund af manglende holdning og uforstand, men denne periode håber vi, at en ændret indstilling i folket kan bære os igennem, uden at der for bestandig skal rejses tvivl om det danske folks duelighed. Lad os lokalt som på tinge slutte op om danske mænd og kvinder, der er en garanti for vort demokrati og vor værdighed, og genskabe et land, hvor folket vedkender sig ansvaret i personlig som politisk forstand.

(S. Kjær)

Handling under ansvar - eller uden?

For nogle dage siden så jeg i fjernsynet en udsendelse „Hva' mæ' kulturen?“ Forfatteren Henrik Stangerup havde begået en ny bog, hvis handling blev taget op til debat af et panel, hvori også befandt sig den ret så kendte journalist Ulla Dahlerup.

Emnet var, om et menneskes liv er forudbestemt af eet eller andet, som vi kan kalde arv, miljø eller skæbne, eller om vi gennem vore handlinger er med til at forme det.

Rystende var det at overvære Ulla Dahlerups interview med en ung straffefange i Nyborg Statsfængsel. Han havde begået et mord, var idømt livsvarigt fængsel, hvoraf han foreløbig havde afsonet 4 år.

I samtalens løb kom Ulla Dahlerup med spørgsmålet: „Føler du dig skyldig? Hvis du havde mulighed for at lade dette ugjort, kunne du da det?“

Fangen svarede uden tøven: „Nej – skylden ligger hos samfundet, jeg ville under lignende omstændigheder gøre det samme igen!“

Hvor er vi da henne, når psykologer og andre i den grad forsøger at fratage os vor ansvars- og skyldfølelse, når denne unge mand ikke *selv* troede på, han kunne have handlet anderledes? Har vi slet ingen indflydelse på vor egen skæbne?

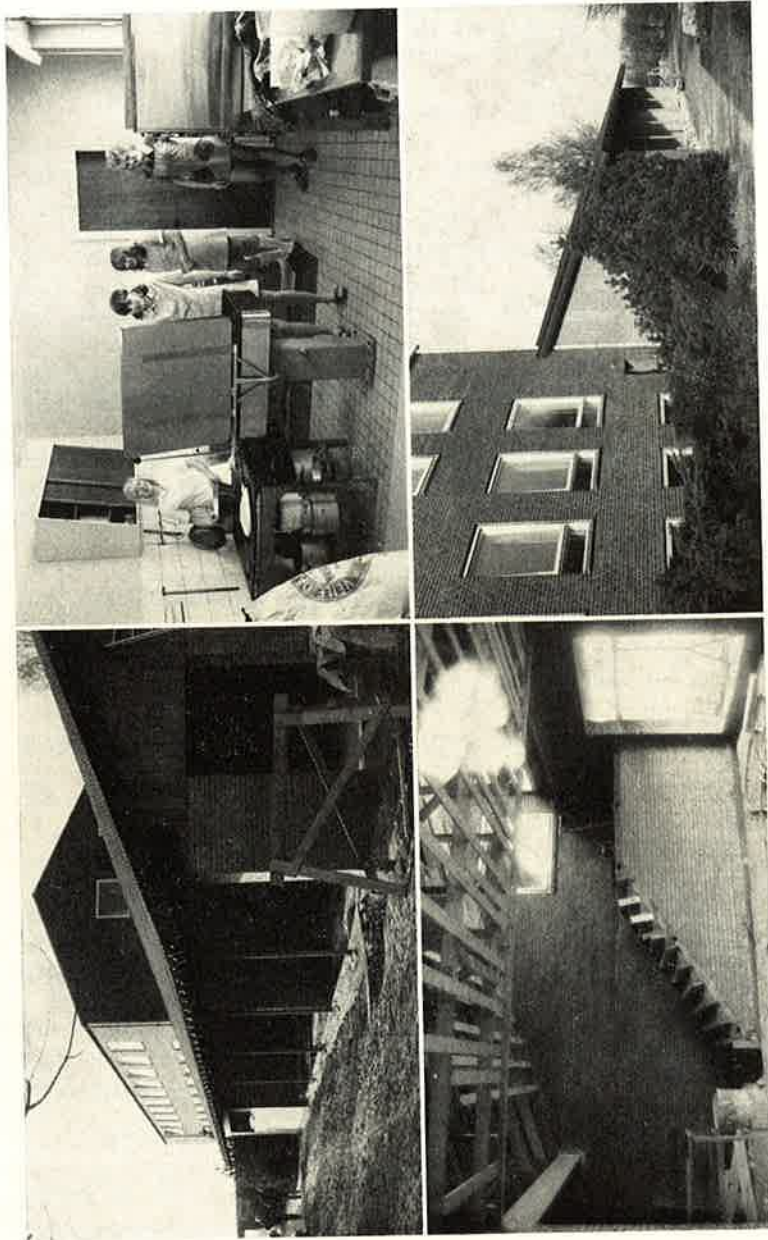
Svaret på disse spørgsmål må I finde i jer selv. Alligevel vil jeg gerne have lov at sige: Jeg tror, vi er ansvarlige.

Hvem sætter sig ind i sin bil og lader den køre uden at styre? Kan man leve sit liv og bare lade stå til?

Nej – drej på rattet, vær selv med til at styre dit liv i den retning, du føler er den rigtige!

Med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår!

Birgit Aagaard

Tanker omkring et skoleskifte

I 4 år har jeg været lærer i folkeskolen, mest arbejdet med 8.—10. årgang. Jeg har haft gode år, været glad for mit arbejde og også følt, at det lykkedes for mig. Gode kollegaer og dejlige elever — var klasselærer for en nuværende 2. real siden 5. klasse — har jeg forladt.

Når man bryder op fra dette gode og positive arbejde, skyldes det — foruden praktiske vanskeligheder med et års ophold i Canada — også noget dybere, og dette vil jeg forsøge at indkredse lidt nærmere i det følgende.

Efterhånden som jeg tilegnede mig rutine og erfaring, blev mine tanker mere og mere optaget af det problem, om jeg som lærer egentlig havde andet at give mine elever end faglige kundskaber? En meget væsentlig del af min tid blev anvendt til forberedelse, tilrettelæggelse, planlægning, pædagogisk-didaktiske-metodiske overvejelser, og hvad det nu ellers hedder i det moderne pædagogfagsprog. Men tit og ofte, især i det sidste år, har jeg spurgt mig selv, om jeg efterhånden måtte se mig reduceret til en manipulerende metodiker, for hvem alt var lige godt, blot det fik en pædagogisk glassur. Hvis selve indholdet forsvandt i metodik, didaktik m.m., så var jeg som lærer, og dermed også som menneske, gjort til et omvandrende supermarked, leveringsdygtig i alle meninger, alle fag, alle situationer, idet jeg som professionel pædagog jo kendte forskellige slags »indpakninger« og dermed også midlerne til at få »varerne« solgt. Jeg risikerede at få hovedvægten flyttet fra posernes indhold til selve poserne, deres fremtoning, farve, facon osv. Mine elever mærkede — mig bekendt — ikke noget til denne indre konflikt, de havde det tilsyneladende udmærket og trivedes vel, hvilket blot accelererede konflikten for mig. Mere og mere blev man som lærer tvunget over i en psykologisk betragtnings holdning til eleverne for derved at hente fornyet stof og inspiration til den pædagogiske indsuksningsproces. Undertiden kunne man være sammen

med sine elever uden egentlig at have andet formål dermed end at befordre det videre arbejde — mere og mere opstod risikoen for, at alt i skolens verden blev på beregning, målsætningsstyret. Derved blev formålet med samværet flyttet fra mennesket, eleverne, over til konstante analyser af de skiftende undervisningssituationers succes. Eleverne blev således af mig ubevidst gjort til produkter af deres ydre miljø, de omgivelser, de kulisser, som jeg arrangerede for dem, og hvis de pædagogiske virkemidler ændredes, så ændrede eleverne også deres adfærd. Et sådant pædagogisk udgangspunkt vil føre frem til en menneskefjendsk, teknokratisk skole, som tror på, at blot man tager konflikterne væk fra eleverne og gør omgivelserne gode og indbydende, bliver eleverne til gode og harmoniske samfundsborgere. Derfor måtte det også være den anvendte pædagogik, der var forfejlet, hvis eleverne ikke opførte sig som forventet — aldrig eleven, der jo betragtedes som et resultat af lærerarrangerede påvirkninger. Af samme grund måtte læreren ofte lade sin egen holdning til tingene træde i baggrunden, og lettest kunne det lade sig gøre, hvis læreren slet ikke havde nogen holdning.

Hvad forventer eller håber jeg da af en ungdomsskole? Selvfølgelig mangt og meget, bl.a. at mit arbejde lykkes, og at det giver den arbejdstilfredsstillelse, som også føltes i folkeskolen. Men måske kan det hele samles derhen, at jeg håber, at den indre konflikt kan løses, altså noget med ens egen udvikling.

Jeg håber at skolen virkelig er fri, således at forstå, at den giver plads til at finde ud af, om de mange forskellige ideer og meninger, man har, nu også kan holde i praksis. Det nære miljø, hvor vi ikke kan »flygte« fra hinanden hver dag kl. 14, kan måske være en af løsningerne.

Jeg håber at finde en skole, der ikke drukner i teknik og golde fagudtryk, men forhåbentlig heller ikke en skole, der i selvtilstrækkelig afvisning af nye ting ofrer sin eksistensberettigelse på traditionens alter. Det levende ord er for mig dødt, hvis det ikke støttes, og uden hjælpemidler er læreren ikke lærer.

Jeg håber at finde en skole, der betragter friheden som et uendeligt sæt af muligheder til noget, uden at dette noget på forhånd er defineret.

Jeg håber, at skolen og dermed jeg selv er i stand til at bruge friheden til at gøre tingene anderledes, ikke fordi den offentlige skole er dårlig, men bl.a. fordi ungdomsskolens berettigelse efter mit skøn er at være et alternativ. Hvis vi derfor bruger friheden til at gøre tingene, som de gøres alle andre steder, f. eks. i den offentlige skole, er vi ikke det alternativ, som mange har brug for. Jeg håber derfor igennem nytænkning at kunne bidrage til, at skolen tør være anderledes.

Jeg håber at finde en skole, der er i stand til at tolke Grundtvig og Kold ind i en moderne sammenhæng og ikke forfalde til at bruge deres ord som visse bruger bibelen: som ufejlbarlige, evige sandheder, der ikke tåler nu-tidig konfliktfyldt problemstilling.

Hvis svarene på ovenstående direkte og indirekte spørgsmål kunne findes på kort tid, da havde jeg ikke konsekvent anvendt ordet »håber«. Naturligvis tror jeg på, at de fleste svar efterhånden vil tilfredsstille mig, ellers ville jeg næppe have valgt en sådan skole. På samme måde må det forholde sig for skolens elever. I tror vel også på, at jeres ophold på skolen vil blive oplevelsesrigt og mindeværdigt, men på forhånd at vide det, kan I ikke. I den forstand føler jeg mig som elev, og det er vel næppe det dårligste udgangspunkt for en lærer?

Per Mossin.

En englandstur

Hermed en hilsen til alle elevskriftets læsere — en sørlig til holdet 69/70 — med ønsket om en rigtig god jul og et godt nytår.

I undrer jer vel over, hvorfor jeg skriver i elevskriftet, så jeg kan lige så godt indrømme, at Ringe Efterskole kunne jeg ikke undvære, så jeg er tilbage igen efter et år som au-pair i England. Jeg er blevet opfordret til at fortælle lidt om mit ophold derovre, hvad jeg her vil gøre et forsøg på.

Jeg havde fundet en engelsk familie med 3 børn, som boede ca. 1½ times kørsel syd for London, som gerne ville have en dansk pige i huset et års tid. Afrejsedagen blev lagt til den 13.-9.-72. Jeg glædede mig meget til at komme derover, men som afskedens time nærmede sig, blev jeg mere og mere underlig. Det var som om, jeg blev delt i 2. Den ene halvdel ville afsted, og den anden ville ihvertfald ikke have noget imod at blive hjemme, men afsted kom jeg da, hvad jeg heller aldrig har fortrudt.

Jeg tog båden fra Esbjerg til Harwich, og derfra toget til London, og videre sydpå til Haywards Head, hvor jeg blev hentet af familiefaderen, som kørte mig til hans hjem, som i det næste år også skulle være mit hjem.

Det tog ikke lang tid at finde ud af, at det var en flink familie, jeg var havnet hos. De var mægtig hjælpsomme og forstående, så der gik ikke længe, inden jeg følte mig hjemme og optaget som medlem af familien. Hertil skal der dog tilføjes, at det langt fra er alle familier med au-pair piger, der tager sig så meget af dem, så jeg var ret heldig. Hvis man er uheldig med sin plads, er det dog altid nemt at finde en ny familie.

Jeg arbejdede 4-5 timer hver formiddag, som bestod i at holde huset rent, vaske op og stryge, men da fru i huset var hjemmegående, og der 2 formiddage om ugen kom en dame og gjorde rent, var det begrænset, hvad der kunne blive til mig. Om aftenen arbejdede jeg 1 times tid med

at få børnene vasket og givet aftensmad. Derudover var jeg ret ofte baby-sitter om aftenen. I løn fik jeg 4 pund om ugen, altså ca. 60 kr. Jeg havde 1½ fridag om ugen, hvoraf jeg brugte den halve til skolegang, og den hele til at komme ud og se lidt af landet

London blev set både på kryds og tværs, men den var ikke særlig rar at opholde sig i længere tid af gangen. En dag derinde og jeg havde fået nok for de næste 3-4 uger. Forureningen er så trykkende, at man ret hurtigt bliver træt af at gå på opdagelse derinde, og ønsker sig langt ud på landet igen, hvor man kan få frisk luft. Endvidere nåede jeg også at komme en tur til Oxford, som er landets fineste og ældste skoleby. Det ene gamle kollegie ligger op af det næste, gade op og gade ned. Byen bærer da også sit præg af alle de studerende.

En dag tog familien mig med til Winchester, hvor jeg så kostskolen, en af Englands fineste drengeskoler. Der er ca. 800 elever, så der var nogle ordentlige bygninger at gå opdagelse i. Vi var også inde og se »Winchester Cathedral«, den 2. længste i verden.

I august var jeg på 3 ugers ferie i Skotland, og igen var det familien, der inviterede. Det var vist årets største oplevelse, aldrig har jeg set et så imponerende landskab, som dette, og der var da heller ingen af os, som nåede at blive tætte af at beundre det. Vi kunne godt have blevet dobbelt så længe, og stadigvæk ikke lavet meget andet end udforske naturen, badet lidt — og været ude på »bjergbestigning«, eller rettere bestøget klipper, men sjovt var det alt sammen. Dog var det rart at komme sydpå, til den varmere egn igen, efter nogle kølige uger deroppe, men året var ved at løbe ud, og jeg måtte til at tænke på hjemrejsen. Den blev fastlagt til den 18. sept. Hvis det havde været svært at tage afsked med familie og venner året i forvejen, blev det endnu værre denne gang, men det vil jeg ikke komme nærmere ind på her. Hjem kom jeg da, omend det var med blandede følelser. Nu er jeg glad for at være hjemme igen, og en oplevelse rigere. Det eneste jeg nu savner, og godt kunne tænke mig er, om jeg kunne se og høre lidt mere fra 69/70'erne, så hvorfor ikke se at komme op på mærkerne til elevmødet. Jeg venter at se jer allesammen!

Lisbeth Frydenlund

Om enighed

Er det så mærkeligt, at Søren Brun ser forbavset ud, når hans »psykiater« kommer med en sådan udtalelse? Jeg tror, han er mest forbavset over, at hun tør sige lige ud,

at når bare alle var enige med hende, så var det helt i orden. Typen kender vi godt; hun er sådan en, der ikke tænker ret langt ud over sin egen næsetip. De fleste af os synes sikkert også — for det meste ubevidst, at det er behageligt, når folk er enige med os og giver os medhold. Samtidig ved vi godt, at Søren Brun har ret i, at det ville være rædsomt, hvis alle var enige om alting. Hvor kedeligt ville det ikke være, hvis der aldrig var noget at diskutere. Hvis vi på forhånd var enige i vores synspunkter, ville vi ikke have brug for at snakke med hinanden, og det ville være katastrofalt.

Heldigvis består vores skole af vidt forskellige mennesker, men følelser af at komme hinanden ved og ndnytte den chance, der er her til at snakke, kommer ikke af sig selv. Det kræver nemlig gensidig interesse og en vilje til også at lytte til hinanden.

Enighed gør stærk, siger et gammelt ord, og også det er sandt. Her hos os er der mange ting, vi må og skal være enige om, for at det hele kan fungere tilfredsstillende. Det vigtigste er, at vi er enige om at ville hinanden det godt, og dermed bl.a. have respekt for hinandens meninger, selv om de er nok så forskellige.

De venligste hilsener til jer alle.

Herdis Hune

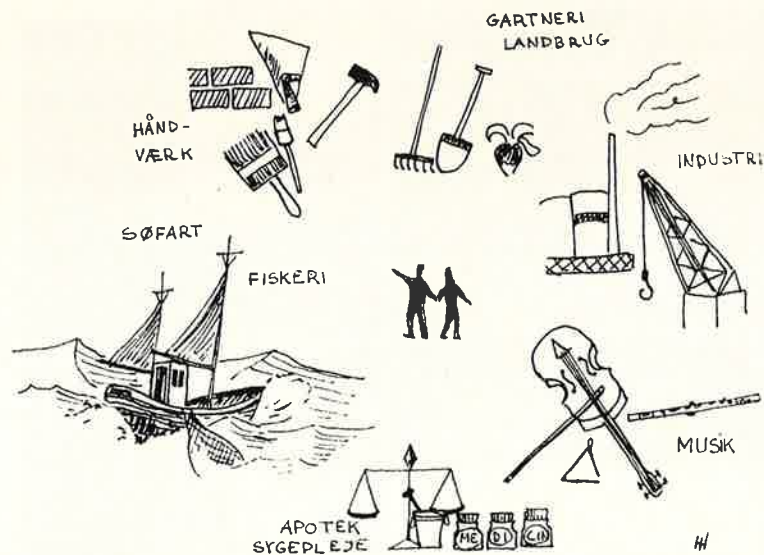

Råd til de usikre erhvervsvælgere

Vi kommer alle på et tidspunkt i vores liv ud for at skulle træffe den alvorlige beslutning: Hvad vil jeg være?

De fleste møder spørgsmålet i 16-års alderen ved afslutningen af 9. eller 10. skoleår. Under større eller mindre pres fra forældre og andre, som mener at være kompetente til at blande sig, tvinges mange til et valg, som lige i øjeblikket forekommer tillokkende. Der opnås i hvert fald at lukke munden på ovennævnte, og den unge føler sig måske også selv tilfreds. Lønnen er hæderlig, fremtidsudsigterne for beskæftigelse gode osv.

Men så i løbet af læretiden kører man træet og tænker: Skal du arbejde med at sælge sko 50 år endnu? Denne tanke fører til en samtale med forældrene, som siger: Du mangler kun 7 mdr., nu må du ihvertfald gøre dig færdig. Hvad vil naboen ikke sige, hvis du afbryder nu?

Man fortsætter, bliver skotøjsekspedient, idet man siger til sig selv: Du kan altid springe fra.

Tiden går, og der bliver stillet krav til én som del af en familie, og så er det for de fleste for sent at skifte.

Derfor må I ikke lade jer tvinge ud i et forhastet erhvervsvalg. Er I trætte af skolen, så findes der masser af muligheder for at tjene til føden for en kortere eller længere tid.

På et eller andet tidspunkt finder I sandsynligvis lige netop det erhverv, som kan holde jer interesseret og engageret et helt liv igennem, og selv om I bliver 20, 25 eller ældre, inden I finder ud af, hvad I vil, så brug tiden til at snuse til en række forskellige ting. Der er nok at tage fat på: Udlandet, højskole, utallige forskellige arbejdspladser oma.

For et er helt sikkert, jo mere I kender til verden, ikke kun vores egen lille hyggeklub, jo større er jeres mulighed for at finde den rette plads i samfundet.

Robert Rasmussen

O, julen er lystig i Norden

Der var engang en digter. Klog var han både på livet og på menneskene, men med barnets åbne sind glædede han sig over alt det smukke og festlige i tilværelsen. Derfor elskede han julen, og om den skrev han nogle af sine dejligste eventyr. H. C. Andersen hed denne digter.

Juleaften 1840 tilbringer H. C. Andersen alene i Rom. Ensom og deprimeret sidder han i kulden og fantaserer om julen, sådan som han ved den nu fejres derhjemme. Oplevelsen og sin hjemve skildrer han i »En digters basar« og han slutter med et længselsfuldt »O, julen er lystig i Norden«.

Eventyret »Grantræet« blev til i Det kgl. Teater. Lyttende til ouverturen til Don Juan skynder H. C. Andersen sig pludselig ud. Da han senere vender tilbage har han skrevet et eventyr. Det skal hedde »Grantræet«. Det var altså Mozarts musik, — og ikke som man umiddelbart skulle tro et sneklædt skovlandskab, — som plantede »Grantræet« i H. C. Andersens fantasi og inspirerede ham til dette lille fine juleeventyr.

»Grantræet« (1845)

. . . Oh hvor træet bævede. Hvad ville der dog ske? Både tjenere og frøkener gik og pyntede det. På grenene hængte de små net udklippede af kulørt papir. Hver net var fyldt med sukkergodt. Förgyldte æbler og valnødder hang som om de var voksede fast og over hundrede røde, blå og hvide smålys blev stukket fast i grenene. Dukker, der så livagtig ud som mennesker — træet havde aldrig set sådanne før — svævede i det grønne, og

allerøverst oppe i toppen blev sat en stor stjerne af flitterguld.

Det var prægtigt, ganske mageløst prægtigt. »I aften«, sagde allesammen »I aften skal det stråle«.

Den stakkels barfodede pige i »Den lille pige med svovlstikkerne« var nu ikke så stakkels endda. Billedets motiv var nemlig hentet fra syden, hvor det af gode grunde jo ikke betragtes som nogen katastrofe at gå omkring på bare fødder. Men igen: Inspirationen var der og H. C. Andersen gav sin følsomme skildring af den lille pige, hendes ensomhed og frygt, juletræets pragt, som hun oplever den i skæret fra svovlstikken — og tilsidst hendes forening med den elskede mormor.

»Den lille pige med svovlstikkerne« (1845)

En ny svovlstikke blev strøget, den brændte, den lyste og hvor skinnen faldt på muren blev den gennemsigtig som et flor, hun så lige ind i stuen hvor bordet stod dækket med en skinnende hvid dug med fint porcelæn og dejligt dampede den stegte gås, fyldt med svesker og æbler og hvad der var endnu prægtigere, gåsen sprang fra bordet, vraltede hen ad gulvet med gaffel og kniv i ryggen lige hen til den fattige pige kom den. Da slukkedes svovlstikken og der var kun den tykke, kolde mur at se. Hun tændte en ny. Da sad hun under det dejligste juletræ, det var endnu større og mere pyntet, end det hun igennem glasøren havde set hos den rige købmand nu sdste jul. Tusinde lys brændte på de grønne grene, og brogede billeder som de, der pyntede butiksvinduene, så ned til hende. Den lille strakte begge hænder i vejret . . .

Det er godt stadig at kunne glæde sig til julen. Selvom man mange gange bliver mindet om, at nu er det ikke længere til at holde ud med alt det juleri så tidligt og så voldsomt. Ja, så er det dog stadig sådan, at man hver især har lov til at fejre julen som man vil. Det kan gøre godt at sætte sig roligt ned og bl. a. læse nogle af H. C. Andersens tanker om julen, som fest, som højtid.

*»Mit Barndomshjem«
En stue, et lille køkken —
og dog alt så stort og godt.
Der leged' jeg juleaften
som siden på intet slot.*

*Og risengrøden og gåsen
og gnavposen. — Hvilken fest.
Hvor jord er velsignet — det føler
i barndomshjemmet man bedst.*

God og glad jul.

Søren Jakob, Karen og Knud Knudsen

Den grundtvigske friskole og nutiden

Friskolen har i øjeblikket medvind, hvad tilgangen af børn angår, og det er i sig selv en stor og glædelig begivenhed. Blot for 10 år siden, da de store skoler endnu var på mode, følte mange friskolekredse sig temmelig usikre på friskolens fremtid, og kendsgerningen er da også, at mange skoler har måttet lukke på grund af svigtende elevtilgang.

I dag råder der en større optimisme i de samme kredse, og det er en velbegrundet optimisme, såfremt friskolen vil forstå at formulere sit formål og virke så klart, at alle nye forældre ved, hvad de sender deres børn til.

I nu snart mange år har der hersket en stor tilbageholdenhed med at understrege den grundtvigske friskoles egenart. Årsagen hertil er nok, at man har været ængstelig for, at en klar understregning af friskolens egentlige formål kunne afholde tidens forældre fra at sende deres børn til friskolen.

Imidlertid er der sket den positive udvikling, at unge forældre nu i stigende grad ønsker besked om, hvad friskolen virkelig står for, hvorefter vi, der arbejder i denne skoleform, heldigvis omsider bliver nødt til at prøve at formulere svaret.

Denne udvikling er god, fordi en skole, der skal være tryk for børn og forældre, nødvendigvis må have et ståsted og en afklaret holdning til det, den virker ud fra. En friskole må nemlig aldrig blive en bekvemmelighedsskole, men skal være en skole, der vælges af forældrene, og man kan ikke vælge her i tilværelsen uden at have noget at tage stilling til.

Hvad har da den grundtvigske friskole med sin over hundredeårige tradition at byde nutidens forældre?

Den har en livsholdning og et syn på barnet, som absolut er egenartet for denne skoleform. Holdningsmæssigt giver den grundtvigske friskole udtryk for – eller bør gøre det, – at barnet gennem fortælling, (det levende ord), sang, historie og eventyr kan blive fortrolig med, at det danske folks kulturgrundlag hviler på det kristne livssyn, hvorfor friskolen naturligvis må leve og virke ud fra dette syn.

Det er ikke sådan, at friskolen skal være en kirke. Kristen Kold siger netop, at det skal skolen absolut ikke være, men den skal udvikle og fastholde det syn, at mennesket er skabt i Guds billede, og den erkendelse, som ligger heri, må kendes i en påvirkning af barnet til at søge den frihed, som er bundet til ånd, lære børnene, barnet til at søge den frihed, som er bundet til ånd.

Herved gives børnene en indstilling, som virkelig danner baggrund for en personlighedsudvikling, der som holdning ejer troen på, at mennesket kan være stærkere end dets tilbøjeligheder. Der- som det lykkes at give barnet en sådan indstilling, ejer det samtidig den indre tryghed og virkelige frihed, der gør egnet til at leve et meningsfyldt menneskeliv.

Samtidig må den grundtvigske friskole fastholde og udbygge *det* pædagogiske sigte, at barnet skal opleve i det at lære. Det vil sige, at de fag, som barnet intet oplever ved at arbejde med, heller ikke kommer det ved. Fagene for fagenes skyld har ikke hjemme i friskolen, de skal tjene til barnets harmoniske udvikling.

Årgangsdelingsprincippet i den forstand, at børn i samme alder skal undervises sammen på samme trin i samme fag hører heller ikke hjemme i friskolen. Børn i samme alder kan nemlig være yderst forskellige i evner, anlæg og modenhed, derfor må al undervisning søges tilpasset det enkelte barn.

Den nyttige lærdom for barnet er kun den lærdom, der tjener barnets gode udvikling, og lærerne samt forældrene må på barnets vegne afvente *alt* i naturens orden. Med dette syn på barnets forhold til det faglige er det iøvrigt bemærkelsesværdigt, hvad der kan nås i faglig henseende, for der, hvor lysten driver værket, sker de store ting, og da undgås det, at barnet kommer i en ulyk-

kelig klemme mellem normer og krav, en situation, som har gjort mange til tabere for livet.

Konklusionen er herefter, at den grundtvigske friskole i hele sin holdning skal stræbe efter at være en oplevelsesskole, hvor barnets tryghed overgår alt andet. Dette betyder ikke en centrer- ing af barnet, men at det indføres i et levende fællesskab.

Denne menneske- og skolesyn er baggrunden og hele grund- laget for den grundtvigske friskole, og det bør stå klart for en- hver, der tilslutter sig denne skoleform. Men da det aldrig er friskolen, der skal vælge sin forældrekreds, men forældrene, der skal vælge skolen, er det ikke friskolens sag at vurdere, hvem der skal tilslutte sig.

Grunden til, at grundlaget skal stå klart, er, at forældrene så virkelig har en mulighed for at vælge skolen helt og alene på per- sonligt ansvar. I friskolen må det åbne og ubegrænsede frisind råde, thi kun i den fuldkomne, ansvarlige frihed kan fællesskabet trives.

Således formuleret har den grundtvigske friskole ikke alene ærinde i nutiden, men også ud i al fremtid, for jeg tvivler ikke om, at mange, mange forældre i virkeligheden ønsker denne hold- ning for deres børn.

Grundtvig gjorde sig udødelig ved at afdække dette for men- nesket tidløse og evigt gældende livssyn, og heraf udmøntede Kold sine skoletanker. Dette syn må være det bærende grundlag over- alt, hvor man ønsker at holde friskole i grundtvigsk forstand. På det grundlag har alle forældre en virkelig alternativ valgmulig- hed i forhold til alt andet skolevæsen.

Blot skal forældre, der vælger friskolen, vide, at de med dette valg har valgt en dansk kristen skole, som med sin egenart er enestående, og hvis lige ikke findes i hele verden.

(S. Kjær)

Årsskriftets ændrede udseende

Vi har i år ladet foretage en ændring af årsskriftets udseende, og vi håber, at denne fornyelse vil tiltale læserne. Det er den unge kendte kunstner, Frank Hammershøj, Bogense, som vi har været så heldig at komme i samarbejde med, og det er vort håb, at Frank Hammershøj vedblivende vil medvirke til at præge årsskriftet fremover.

Frank Hammershøj har en række udstillinger bag sig, og hans billeder er købt af biblioteker og bl.a. Vejle Museum samt af Fyns Kunstfond.

At Frank Hammershøj er en lovende kunstner ses bl.a. af en bemærkelsesværdig fin kritik fra anmelderside, og et uddrag af en anmeldelse, som Fyens Stiftstidende foretog ved en udstilling, Frank Hammershøj havde på Kunstgården, dækker helt vort indtryk af kunstneren. Fyens Stiftstidende skrev bl.a.: Alt, hvad der hedder liv, vækst og temperament, hengivelse og angreb, voldsomhed og sødme på udstillingen samles i Frank Hammershøjs billeder.

Kommer I til Bogense, aflæg da et besøg på det gamle rådhus og se selv!

Elevmødet 1974 vil blive afholdt den 25.—26. maj. Når vi har flyttet elevmødet, er det på grund af pinsen, som er den første lørdag—søndag i juni. Det er vort håb, at I vil møde talrigt op, så vi igen kan få et par gode dage sammen. Der vil som sædvanlig blive udsendt program og indmeldeskort til alle medlemmer.

Jeg vil gerne rette en tak til alle, som har bidraget med artikler og breve til dette årsskrift.

Alle årsskriftets læsere ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Erna og Erling Andersen

Racisme

Racisme — du ædelt bekæmper,
føler dig personligt fri,
kommer een af dine med en farvet,
det finder du dig ikke i,
og det er *ikke* racisme,
enhver må værne om sit.
Ja, frihed og lighed for alle,
når ikke det drejer sig om dit!

I graven gik det gamle år
 med løgn og pjalter, skam
 og sår.
 Det unge gry mod rosensky
 af havet svinger sig påny.

Nu vender om den sunkne
 sol
 og flytter til vor strand sin
 stol.
 Det gamle spil! Hvor gerne
 vil
 vi håbe håbet en gang til!

Ved solhvervstid vor
 mindste fugl
 foroven flyver af sit skjul.
 Kong gærdesmut, med
 halestrut,

forkynder: Mørketid er
 slut!

Du mand fra Norden! Tag
 os med.
 Til sommerdagens
 frydested!
 Vi tror i kor, når nogen
 tror —
 giv os igen den grønne jord!

Ak knyt dig til de gamle
 ting!
 De holder ud, de går i ring.
 Nu dagen trang — lys og
 lang . . .
 Giv dig i årets vold med
 sang.
 Johannes V. Jensen.

En rigtig god og glad jul ønskes jer alle. Esther Torp.

Julehilsener

Alle ønskes en rigtig glædelig jul og et godt nytår. En særlig hilsen til elevholdet 1972/73. Vi ses forhåbentlig til fastelavnsfesten.

»Lillesøster«, Monica og Torben Mortensen.

En rigtig god jul og et godt nytår ønskes jer alle.
 Sanne, Inge og Tyge.

Alle årsskiftets læsere sendes de bedste hilsener med ønsket om en god jul og et lykkebringende nytår.

Astrid Hansen

Hilsen fra køkkenet!

Julen og dens travlhed er ved at nærme sig. Man skal koge, stege, og bage. Det er hyggeligt at gøre juleforberedelser på skolen. Dette må skyldes vi er så mange til at glædes ved julen.

Vi bager og der kommer en elev frem ved døren: »Hvor her lugter godt, må jeg smage«, eller på Kjærs vandring gennem køkkenetK standser han op, hvad der er ensbetydende med at der derefter er en frikadelle eller bolle mindre.

Når jeg skriver dette, kommer erindringerne sikkert frem hos jer.

Jeg vil slutte med at ønske alle en god jul og godt nytår.
 Solveig Bødker

10 år efter

Elev vinteren 1963-64

Efter mit ophold på Ringe Efterskole 1963-64, som virkelig var et udbytterigt ophold, fik jeg arbejde på en gård og var der 1 år; så begyndte jeg at køre på en maskinstation; da jeg fyldte 18 år tog jeg stort kørekort til lastvognstog og fik chaufførplads hos en fragtmand, hvor jeg kørte fra Ærø til Odense og retur hver dag. Der var jeg så til jeg blev soldat ved Fynske Livregiment i Odense, hvor vi havde en masse sjove og spændende oplevelser og et kæmpe godt kammeratskab (der var også kammerater fra Ringe Efterskole).

Efter endt soldatertid gik jeg i lære som maskinarbejder på Søby Motorfabrik og Stålskibsværft, jeg var udlært julen 1972 og arbejder der stadig; nu er det mest reparation af skibsmotorer o. l.

For 3½ år siden blev jeg gift og vi købte hus i Søby samme år; vi har fået 2 drenge, 1 på 3 år og 1 på 7 uger.

Her i vinter går jeg på merkonomstudie som er virkelig interessant.

En hilsen til alle gamle kammerater.

Venlig hilsen
Thomas Hansen,
Præstevænget 8,
5985 Søby, Ærø.

Kære gamle elever fra vinteren 65-63!

Man får pludselig et brev fra Ringe Efterskole, med en opfordring til at skrive i elevskriftet, og den skal helt bestemt følges op.

Tænk, det er 10 år siden, vi havde en dejlig, hyggelig og lærerig vinter på Ringe Efterskole, hvor jeg var den yngste på hele holdet, og kom fra den lille sydhavsø, Ærø.

Der er for mit vedkommende sket mange ting i de forløbne år, og det kan ikke nægtes, at det er med blandede følelser, jeg skal tænke tilbage, men heldigvis er det altid de positive ting, man bedst husker, og jeg vil nu i korte træk berette lidt om dem.

Efter elevtiden, og den tårestrømmende afsked til Hedemann og kammerater, vendte jeg tilbage til Ærø og begyndte at arbejde på en gård, delvis som karl og pige, skønt! En uddannelse var vist fornuftig at begynde på, derfor kom jeg i købmandslære i Ærøskøbing, et sted, hvor jeg bare havde 3½ pragtfulde år, idet jeg næsten blev optaget som en datter af huset. I min læretid gik jeg på handelsskole i Svendborg, og havde der fornøjelsen at træffe Ella Bærholm fra Lunde.

Mon det nu ikke kunne være sundt at komme væk fra dette lille samfund, og betryggende miljø, som Ærø er i besiddelse af, beslutningen blev taget, og i Odense fik jeg arbejde, først på et lager-kontor, dernæst som uautoriseret laborant, men én savnede vist kunderne, og vendte derfor tilbage til forretningen, først i en lille forretning i Fruens Bøge, derefter i en større, nemlig Kvickly på Dalumvej, og der har jeg nu i 3 år arbejdet i vin- og tobaksafdelingen, som jeg har den glæde at være 1.ste dame (leder) i.

Et firma med 80-90 ansatte, samt et betryggende og hyggeligt arbejdsklima, desuden mange gode kammerater.

For øvrigt har jeg der været så heldig at hilse på nogle af vores gamle kammerater, „hyggeligt“!

Den 18.-1.-1970 havde jeg den udsøgte glæde at deltage i Henny M. Hansens bryllup i Kølstrup, en pige som I formentlig kan huske.

Jeg selv er hverken gift eller forlovet, men nyder tilværelsen i en lille lejlighed her i Odense, her går jeg nemlig rigtig og passer godt på mig selv.

Kan det mon undre nogen, at jeg i mine ferier smutter en tur sydpå, det gælder Spanien og Italien, især ved Rivieraen er der bare pragtfuldt, for ikke at tale om den franske Riviera. Hvis jeg nu til slut skal være helt ærlig, så vil jeg altså sige, at det halve år jeg tilbragte på Ringe Efterskole, har været det bedste halve år indtil nu, det skyldes hr. Hedemann, Torp, de øvrige lærere, og selvfølgelig alle de gode kammerater.

*En opfordring jeg her jer sender,
til alle dem jeg kender.
Mit ønske er I alle vil,
elevmødet nu komme til,
vi enige måske kan blive,
lad os nu se I er i live.
Vi der med Hedemann vil synge,
og hele loftet det vil gynge,*

(fortsætter næste side)

for „på det jævne, på det jævne“!
nu vi hinanden har sat støvne.

Hermed sender jeg hr. Hedemann, Torp, hr. forstander Kjær, den øvrige lærerstab + alle mine kammerater en rigtig god og glædelig jul, med et efterfølgende godt og lykkebringende nytår.

Anna Groth (ÆRØ)
Valdemarsgade 12, 2. th.
5000 Odense

Kære gamle kammerater!

Så blev det vores tur til at skrive om, hvad vi har oplevet, siden vi for 10 år siden tog afsked med hinanden på Ringe Efterskole.

Da min far havde ejendom og jeg selv var meget interesseret i landbrug, kom jeg ud at tjene til maj 64. En gård beliggende ikke så langt hjemmefra på 42 tdl. med alsidig drift, hvor jeg hjalp til både ude og inde. En god og lærerig plads, hvor jeg var i 3 år.

Derefter på en gård ved Lunsår. Der var 45 tdl., hvor jeg passede mark samt søer og fedsvin. I denne også meget lærerige plads var jeg knapt 1½ år. D. 1. sept. 1968 blev jeg indkaldt til Holbæk kaserne som artillerist. Det var (ihvertfald bagefter) 14 dejlige måneder med mange oplevelser og mange gode kammerater. I oktober 1969 blev jeg gift, 14 dage forinden havde vi fået en søn.

Den 1. nov. 1969 blev jeg ansat som kreaturpasser på Grundmosegård ved Jyderup. Der var en besætning på 140 malkekøer plus opdræt og fedetyre, i alt 325 stk. Vi var 1 fodermester og 2 medhjælpere til at passe det hele.

I denne plads arbejdede jeg i fire år. Jeg syntes da at have lært en hel del om køer og var blevet lidt træt af at arbejde hver lørdag-søndag og ville derfor gerne prøve noget andet.

Så den 1. nov. 1973 flyttede vi her til Bjergsted, hvor jeg er traktorfører på Davrup Hovedgård. En gård på godt 300 tdl., som hovedsageligt passes af en forvalter og jeg.

Det var lidt om hvad jeg har arbejdet med i de sidste 10 år. Jeg skal måske lige skrive, at vi venter et barn til mellem jul og nytår.

Med venlig hilsen, om en god jul samt et godt nytår til forstanderen, lærerne og kammeraterne fra

Henning Nielsen
(Kåstrup Holme, 4400 Kalundborg)
Nu: Bjergstedvej 8, 4450 Jyderup.

Melby, den 15.-11.-73.

Efter et dejligt ophold på skolen gik et et årstid og prøvede på at finde ud af, hvad jeg kunne tænke mig at lave i årene fremover.

Men jeg kunne ikke finde på noget, så jeg tog ud at sejle i 1965 med en tankbåd, der sejler jorden rundt; det år var jeg i Japan og mange andre steder. Efter 9 måneder kom jeg hjem og gik i lære som kok i Svendborg. Det tog 4 år at blive udlært. Efter endt læretid og eksamen kom jeg op på den kgl. danske ambassade i Oslo som kok, der var jeg i 14 måneder. Det var tiden jeg skulle ind til militæret, men først var jeg 3 måneder på Hotel „Store Kro“ i Fredensborg.

Som soldat var jeg 9 måneder på Grønland. En dejlig tid vi havde deroppe. Jeg var heldig at komme en hel del rundt i vort nordlige amt.

Da jeg igen var hjemme fortsatte jeg som kok og tog denne gang til Langeland, men kun i 4 måneder, så kom jeg ind i ØK og sejler nu der. Da jeg blev gift i sommer måtte jeg afsted igen 10 dage efter og julen må jeg holde i Australien i år.

Det er i store træk hvordan det er gået mig de sidste 10 år. Og jeg vil sige tak for den tid jeg var på skolen, og jeg mindes den, som en dejlig tid!

Venlig hilsen fra
Peter J. Pedersen.

Kære gamle kammerater fra vinteren 1963-64!

Ja, så er det ti år siden, vi var elever på Ringe efterskole, hvor vi havde en dejlig vinter, som man nu sidder og tænker tilbage på.

Jeg var ret flink til at møde op til elevmøderne de første år, senere blev det til hvert andet år, og sidste gang i 1968, hvor jeg var den eneste fra vores hold. Men jeg regner med at komme til sommer, da har vi jo jubilæummet at fejre, og går ud fra at mange møder op.

Nå, nu må jeg nok hellere tænke tilbage og se hvad jeg har oplevet siden vi forlod skolen sidst i marts 1964.

Den første tid var jeg karl hjemme på gården, det huslige havde jo ikke min store interesse. Men 1. november skulle jeg alligevel i huset på en gård i Lydinge gårde ved Højrup, her lærte jeg en masse og blev faktisk glad for det huslige; jeg var der et år, og ville så se noget andet. 1. november 1965 kom jeg tilbage til Ringe Efterskole som kokkepige; det var dejligt at være tilbage på skolen, og interessant at arbejde i et stort køkken. Her fik jeg lyst til at blive økonoma, og til maj tog jeg på Vinding Hushold-

ningsskole ved Vejle på et 5 mdr. kursus. Herfra søgte jeg ind som økonomaelev på Svendborg sygehus, men kunne desværre ikke komme ind før maj 1967. Så jeg blev på skolen som kokkepige, og lavede mad til landbrugseleverne. Her traf jeg min mand, men selvom jeg var forelsket, tog jeg alligevel til Svendborg sygehus og gennemførte min uddannelse, som tog 3½ år, heraf ½ år på økonomaskolen i København, inden vi giftede os. Vi havde først gården i forpagtning et år, hvorefter vi overtog den. Gården er på 30 tdr. land, som min mand selv passer. Vi har ungkreaturer og grise. Jeg arbejder på Glamsbjerg Syge og Plejehjem i Flemløse, hvor jeg er økonoma, her har jeg snart været i 3 år. Vi fik en søn sidst i marts i år, så jeg havde 3 mdr. orlov her i sommer; det var dejligt at gå herhjemme og nyde ham. Men pligterne kaldte, og jeg måtte i gang igen, og Jacob kom i kommunal dagpleje kun en kilometer herfra.

Det er det meste af, hvad jeg har oplevet i de 10 år, der er gået.

Nu til slut en hilsen til alle gamle elevkammerater, lærerne, Ingrid og Hedemand med ønsket om en god jul og et godt nytår.

Med venlig hilsen
Kirsten Otzen f. Nicolajsen
Assensvej 396
5642 Millinge

Ellerup, d. 12. nov. 71

Forskellige ting kan medvirke til forstærkning af gamle minder, som for eks. brevet fra Ringe ungdomsskole, at nu er ti år svundet hen, og hvordan? Tænkte som så: hvem er interesseret i min beskrivelse? Uden jeg selv tænkte over det i min grublen over minder om Bente, Hans og alle de andre, hvad mon de nu udfolder sig med? Jeg håber så mange som muligt af jer vil give et bidrag med at se tilbage i tiden.

Indtil min militærtjeneste, som jeg aftjente i Varde, bevægede jeg mig kun rundt inden for ferieøen Fyn, hvor jeg var på et par gårde. Efter militærtjenesten rejste jeg til den sidste ubesete del af landet nærmere betegnet København, hvor jeg fik et godtlønnet akkordarbejde i et byggefirma. Dette var dog kun et sidespring, for året derefter afsluttede jeg den teoretiske side af min landmandsuddannelse på Dalum Landbrugsskole 69-70.

Mange sysler med udenlandsture har jeg haft på tapetet. Dette gik i opfyldelse et par uger efter andet skoleophold, hvor jeg fik

arbejde i et eksportfirma af avlsdyr. Mit første arbejdssted blev i Syd-Spanien, hvor jeg skulle holde opsyn med det danske kvæg, samt undervise i praktisk pasning af kvæg, i en periode på fem måneder. Inden hjemrejsen skulle jeg på mere kortvarige besøg hos farmere, som havde købt dansk kvæg inden for den sidste tid.

Derefter gik turen længere sydpå, nemlig Libyen i Nord-Afrika, hvor jeg blev tilknyttet et større statsprojekt, blandt andet sammen med en dansk dyrlæge. Dette var et meget interessant arbejde, men til tider noget utaknemmeligt. Det skal her siges, at det libyske folk er meget dovne, og de gik ikke af vejen for at slippe udenom, hvis muligheden var der; jeg ville her kunne nævne ting, som ville få jer til at betvivle sandheden deraf. Prøvede til tider at få fat på hvor mange, der arbejdede på gården, det blev i hvert fald til et trecifret tal, et arbejde, som efter mine vurderinger kunne gøres af tyve mand. Efter seks måneder var det igen tiden med en ny kontrakt, som jeg var interesseret i med et forbehold: ikke i Libyen, det var „dødens pølse“. Vi boede i hovedstaden Tripoly, men ikke så meget som et eneste forlystelsessted forefindes der, så det er ikke sagen for unge mennesker.

Jeg må til at fatte mig i korthed. Efter opholdet i Arabien gik turen efter et par måneder i Danmark igen til Spanien, hvor jeg har opholdt mig indtil i dette forår.

I mellemtiden har jeg købt min faders gård, og da jeg stadig arbejder for samme firma, det vil sige herhjemme som tolk ved opkøb af kvæg og på kontoret, kan jeg udmærket få tiden til at gå. Problemer er der også nok af, og jeg har af den grund ikke ønsket mig at få dem forøget, så derfor er jeg ikke gift eller på anden måde bundet. Hvis vi ikke ses til elevmødet er I nogle sløve padder, men ellers er alle velkommen til at kikke ind.

En venlig hilsen med tak til lærere og kammerater.

Jens Munk Christiansen,
Højlundsgård, Ellerup,
Galdbjergvej, 5884 Gudme. (09) 25 13 37.

Esbjerg, den 8.-11.-73.

Tænk, er det virkelig 10 år siden vi havde den dejlige sommer sammen på Ringe Efterskole, det er ikke til at forstå. Da jeg tog fra Ringe begyndte jeg som stuepige på „Holckenhavn“ – og siden kom jeg ud på „Knudshoved“ som medhjælper. Jeg begyndte min uddannelse som omsorgsassistent da jeg var 18 år. Det var allerede min mening at gå ind som dette, inden jeg tog på Ringe

Efterskole. Jeg kendte et ægtepar, som havde en lille mongol dreng; der følte jeg at disse børn havde et behov for hjælp. Jeg vil ærligt indrømme at jeg de første 3 mdr., jeg stod i lære, var ved at opgive; det var trods alt meget værre, end jeg havde drømt om. Det var faktisk kun en meget lille del, der var så søde som den lille mongol, jeg kendte. Men da jeg var kommet over disse 3 mdr. og havde lært at se på disse børn og voksne uden at have medlidenhed med dem, men tage dem naturligt, følte jeg glæde ved mit arbejde. Der er visse ting som ikke er lige rart, men de bliver mange gange opvejede af den glæde og tillid disse mennesker viser en i hverdagen; de viser virkelig taknemmelighed, når vi hjælper dem. Det er der desværre mange mennesker, der glemmer i dag, – de kræver og kræver bare af andre, men glemmer at give igen. Nu er jeg holdt op med at arbejde, for jeg har selv 2 børn, som jeg mener har godt af at have mor hjemme nogle år. Men jeg har 3 børn i dagpleje, så jeg arbejder stadig med børn. For 3 år siden flyttede vi her til Esbjerg, hvor vi er glade for at bo. Til slut en venlig hilsen til alle mine gamle kammerater og lærere, som jeg var sammen med i sommeren 1963, og tak for en dejlig tid.

Venlig hilsen
Inge Lise Ravn (f. Rasmussen),
Søstjernen 48, Sædding,
6700 Esbjerg.

Ferritslev, den 17.-11.-73.

Kære venner fra vinteren 1963-64!

Så er der altså gået 10 år, hvor er de dog blevet af. Her vil jeg fortælle lidt om hvordan de er gået for mig.

Da jeg rejste fra skolen, kom jeg i huset hos en elektriker her i Ferritslev, jeg passede også deres 2 drenge. Her var jeg i et halvt år.

Så kom jeg hen til „Asta's tricotage“ også her i Ferritslev; jeg var både i hus og butik, mest i butikken. Jeg var vældig glad for at være der. Jeg var sommetider med dem ude og køre tur, og vi var blandt andet i Tyskland på ferie i 1966. Jeg hjælper til om aftenen af og til endnu. I foråret 1970 kom datteren hjem og hjalp til i butikken, og jeg flyttede til Kolding og var i en købmandsforretning i 7 mdr. Der var skønt derovre, men jeg rejste alligevel tilbage til Fyn igen.

Så kom jeg på fabrik i Ørbæk; jeg monterer og afprøver telefoner, det er vældig interessant.

I 1968 var jeg på ferie i Norge med telt, det var en dejlig tur. Jeg bor hjemme, så hvis i kommer forbi er i meget velkomne. Rigtig glædelig jul og godt nytår til alle elevskriftets læsere.

Hilsen fra
Sonja Pedersen,
Ferritslev Røgeri,
Ørbækvej 22, 5863 Ferritslev, Fyn.

Hej, gamle kammerater!

Ja, så er det allerede 10 år siden, vi var på Ringe Efterskole. Tiden løber hurtigt, men jeg glemmer aldrig den dejlige vinter, jeg havde, sammen med alle mine kammerater. Og nu et par ord om, hvordan det er gået mig sidenhen. Da jeg var færdig med skolen, fik jeg en plads i huset på en gård i Gudbjerg; der var jeg i 2 år. Derefter kom jeg i huset i en el-forretning, også i Gudbjerg. Der var jeg i 1 år. Så tog jeg til Ærø, hvor jeg blev kokkepige på „De gamles Hjem“ i Rise ved Dunkær. Det var en dejlig plads, og der var jeg fra maj 1966 til oktober 1968. Her traf jeg så min mand. Vi blev så gift den 8.-3. 1969. Så den 1. juni 1969 fik jeg en dreng, som hedder John, og siden, den 4. november 1970, fik jeg en pige, der hedder Lene. Min mand er maskinarbejder, og arbejder i Søby. Jeg selv arbejder i Ærøskøbing. Vi var lige midt på øen, i en lille by, som hedder Olde, og jeg er vældig glad for at bo her på Ærø.

Det er så, hvad jeg, i korte drag, har foretaget mig igennem de 10 år, der er gået.

En kærlig hilsen til alle mine gamle lærere og kammerater fra vinteren 1963-64.

Oldegade 18 a,
5982 Tranderup, Ærø.

Kære kammerater fra vinteren 1963-64

Ja, nu er der gået 10 år siden vi forlod Ringe Efterskole, og hvor er de 10 år dog blevet af.

Efter opholdet på skolen var jeg hjemme hos mine forældre til november 1964, hvor jeg hjalp til både ude og inde. Så fik jeg plads i huset på en større gård i Fraugde, Kærby, dér var jeg i to år, og senere to år i Brendekilde; her lærte jeg min mand at kende. Vi har nu været gift i 4 år, og har fået to børn, en dreng og en pige.

Jeg har ellers gået hjemme, men for en måneds tid siden fik jeg et halvdagsjob på en møbelfabrik i Jordløse; men jeg har da haft andre små jobs ind imellem. Det var i store træk, hvad jeg har bedrevet i de 10 år, der er gået.

Jeg vil slutte med at ønske alle gamle kammerater, lærere og lærerinder en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Hvis nogen skulle komme af Voldtofte til, er I da velkommen til at besøge mig eller skrive.

Venlig hilsen
Bente Marie Jensen (f. Jeppesen)
Kirkebjergvej 46,
5632 Flemløse.

Westerland 14.11.73

Kære venner fra sommeren 63.

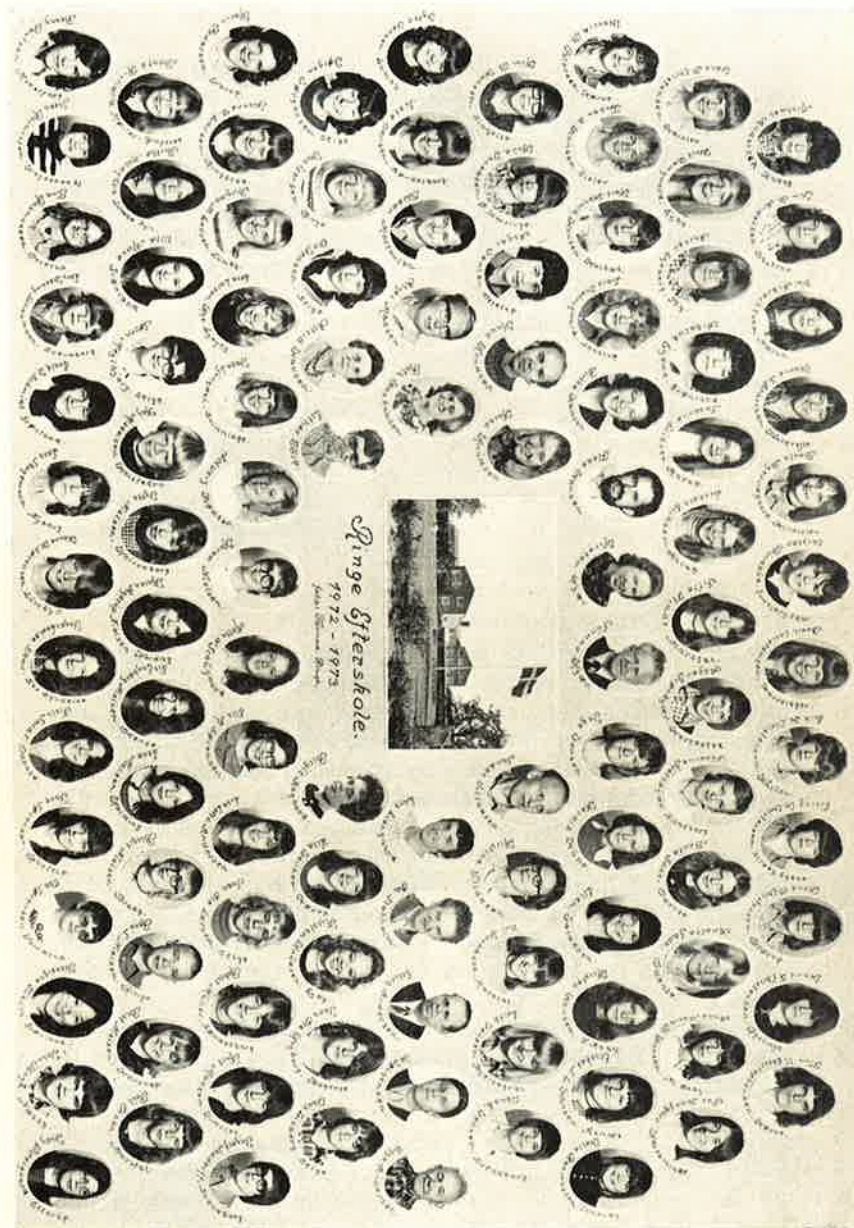
Ja, nu er det altså 10 år siden, at vi har gået på efterskolen sammen. Hvor er tiden dog gået hurtigt. Mange gange har jeg tænkt tilbage, hvordan det er gået jer i al den tid. – Nu skal jeg så fortælle, hvad jeg har lavet i de sidste 10 år.

Jeg begyndte på realksamen i Odense. Den 3. september 1965 blev jeg gift med en tysker her i Westerland. Den 14. januar 1966 blev min søn Claus født. Den 23. december 1967 fødte jeg min datter Karin. Vi har det meget godt sammen. Hvis én af jer skulle komme til øen Sild, er I meget velkommen. Min adresse er den samme, som altid har været. Westerland/Sylt. Friesische Str. 27. Inge Nissen.

Ellers er der ikke sket ret meget. Jeg er hjemmegående husmor med to skolepligtige børn.

Hvis der skulle være alt for mange fejl, må I meget undskylde; men det er næsten 10 år siden, jeg sidst har skrevet noget på dansk.

Venlig hilsen, særlig til Karin, Dorte, Kirsten og „Sorø“, fra Inge Siepen, gift Nissen. – Jeg hilser også lærerne, som var vældig flinke.

Til elevskrift 1973!

Eftersom det i år er 10 år siden vi slog vores folder på Ringe Efterskole, vil jeg hermed gerne sende en hilsen til ærere og gamle elever.

Der er selvfølgelig sket en del siden vi skiltes:

Et år i huset, en kontoruddannelse ved Københavns kommune (det var ikke af det mest spændende), et par skønne år i Schweiz og England, hjem igen og arbejde, denne gang som receptionist på et hotel i København, hvor jeg stadig er — kun afbrudt af nogle småudflugter til England og Israel en gang imellem.

Håber I alle har det godt. Det vil altid glæde mig at se jer i København.

Med venlig hilsen

Med venlig hilsen
Lisbeth Mejer
Holsteinsgade 47
2100 København Ø.

En hilsen fra en gammel elev!

For det første er det jo 10 år siden, jeg har været på Ringe Efterskole, så der er sket meget siden, men jeg var meget glad for at være på skole, og har haft meget glæde af opholdet. Så jeg holder på at det skulle de skoleelever, der ta'r 9.—10. klasse gøre i stedet for, så prøver de også at komme hjemmefra. Nok om det.

Jeg har prøvet meget ude i erhvervslivet, men mest i forretning har jeg været. Jeg har været med til at lave Hesselager Is, det var interessant. Jeg har også været på Nyborg Jernstøberi som kernemager, det var meget spændende. Der var jeg i 1½ år, så kom der fremmedarbejde, som gik for en en mindre løn, så vi kunne ikke bruges mere.

Og så blev jeg gift og fik et dejligt bondehus, som var restaurant. Så fik jeg en pige, som er 2 år nu, hun hedder Krestina. Nu har jeg ikke mere at fortælle til elevskriftet.

Hilsen fra
Birthe Rasmussen
Langå pr. Rygård
(nye efternavn Karlsen)
Taarup Ryvej 2 - 5871 Frørup

Kære alle fra sommeren 1963!

Efter en dejlig sommer på Ringe Efterskole, fik jeg arbejde i huset hos uddeleren for Østerbro Brugsforening i min hjemby, Ollerup. Senere gik jeg i lære i samme brugsforening og blev udlært i 1968. Vinteren 68-69 besøgte jeg Uldum Højskole, hvor jeg tog delingsføreuddannelse i gymnastik og svømning.

Den 30. august 1969 blev jeg gift, og har nu to dejlige piger, Karina og Ann-Britt.

Vi har boet på Lolland i 4 år, hvor min mand var lærer på højskolen i Søllested. Jeg har været hjemmegående, siden vi blev gift.

Den 17. august 1973 flyttede vi til Frederikshåb i Grønland, hvor vi befinder os godt.

Jeg har i tidens løb været på en del rejser: Canada, Spanien, Berlin, Sverige og Norge.

Jeg vil slutte med at ønske alle elever, lærere og forstander en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Med hilsen fra »Kisser Olle«
Kirsten Kirkmand (f. Olsen)
Box 75
3940 Frederikshåb, Grønland

Til elevskriftet Ringe Efterskole!

Ja tænk sig, det er 10 år siden jeg var elev på Ringe Efterskole. Ja, som tiden dog går. for mit vedkommende er tiden gået med en stadig vekslen af skoler og kursus af forskellig art. Da jeg kom fra Ringe fik jeg plads som bud i HB, Nordmarksvej, her i Nyborg. Det var min mening at blive kommis, men fandt ud af at det var vist ikke noget for mig. Så søgte jeg ind til militæret som konstabelev, hvor jeg blev indkaldt til en noget besværlig optagelsesprøve, men bestod. Den 2. februar 1966, i en pibende snestorm, stod jeg på toget i Nyborg og rejste til Oksbøl, hvor jeg skulle møde kl. 12,00 om middagen. Der begyndt jeg i det, de kalder sydlejren, det er kun for elever, men efter et år kom jeg til nordlejren og blev konstabel. Efter endnu et år i nordlejren blev jeg overkonstabel og skulle køre kampvogne af forskellig type, lige fra de små lette pansrede mandskabsvogne til de store Centurion. Så blev jeg overflyttet til

Dronningens Livregiment i Høvelte, hvor jeg så gjorde tjeneste som overkonstabel af 1. grad, men jeg følte, at det ikke var noget for mig i det lange løb, der skulle jo spares overalt, og jeg var bange for, at det en dag skulle gå ud over mig. Så jeg gik igen på kursus og lærte en masse om livredning, for nu havde jeg jo lært at slå ihjel ved militæret, så nu lærte jeg at redde liv ved Falck/Zonen. Da jeg tog min afsked fra militæret, blev jeg ansat ved redningskorpset og kørte kranvogn et år, og nu kører jeg ambulance og er meget glad for mit arbejde.

Jeg har været meget ude at rejse. Som soldat var jeg mange gange i Tyskland på Nato-øvelser, efter den tid har jeg været i Spanien og er lige kommet hjem fra Costa del Sol, hvor jeg holdt 15 dages ferie sammen med min forlovede, som hedder Gitte. Sammen med hende har jeg rejst meget både i ind- og udland.

Om Ringe Efterskole kan jeg kun sige at jeg lærte meget mere der i det år jeg var der, end jeg fik banket ind i hovedet i de 8 år i folkeskolen i Nyborg. Lad mig benytte lejligheden her til at rette en tak til alle lærere og forstander, som jeg havde forbindelse med i den dejlige tid jeg var elev i Ringe.

Med venlig hilsen til elever og lærere samt forstander.

*Redder Bent Willy Nielsen
Nordmarksvej 31
5800 Nyborg*

Hej gamle venner fra Ringe Efterskole!

Ja, så er der altså gået 10 år siden, vi var ved at vælte skolen. De er jo faktisk gået hurtigt, men der er nu alligevel sket en masse, synes jeg. Lad mig begynde fra begyndelsen.

10 dage efter at vi havde forladt skolen, døde min mor. Jeg blev hjemme i 2 år og hjalp til, jeg har jo en lille søster, som skulle have været konfirmeret 2 dage senere, men det blev udsat. Så ville jeg ud og opleve noget mere, jeg tog på et 3 mdr. højskoleophold på Uldum Højskole ved Vejle. Det var alle tiders, vi var kun 7 piger og 5 drenge. Vi levede faktisk som en stor familie. Nu var det vidst på høje tid at tænke på en uddannelse. Jeg havde alle dage gerne villet være barneplejerske,

men det var jo umuligt at komme ind. Jeg måtte finde på noget andet og kom i lære som smørrebrødselev på Give Hotel. Vi lavede alt andet end smørrebrød, så det varede kun i 3 mdr., derefter søgte jeg ind på Hotel Hesselet i Nyborg, men det åbnede først 4 mdr. senere, så jeg kom på Dalum Landbrugsskole i mellemtiden. Det var lige sagen, vi var 12 piger i køkkenet og 190 elever, men 4 mdr. går hurtigt.

Derefter tog jeg ned og så, hvordan der så ud i Nyborg, men havde det i Jylland ikke været sagen, var det i Nyborg det slet ikke. Jeg tog derfor tilbage til Dalum, hvor de stod og manglede en pige. Jeg var der ialt i 2 år og 1 måned dels som kokkepige, stuepige og til sidst som køkkenchef. Der traf jeg forøvrigt min mand, som var praktisk elev i landbruget.

Marts 1969 ville jeg ud og se noget nyt. Jeg blev køkkenleder på et dreng hjem ved Odense. Dt var ikk så stort, og der var ikke så meget at lave, så det passede mig helt godt. Den 20. juli samme år døde min far efter nogle måneders sygdom. Min forlovede og jeg overtog gården, som vi drev videre ved hjælp af maskinstation og hvad vi kunne nå i fritid og ferie. Sådan gik det i 2 år til min mand, Peder, som han hedder, havde været på landbrugsskole. Vi blev gift til august 1971. Men da havde vi heller ikke lavet andet end arbejde, sove og køre 70.000 km i de 2 år.

Den første vinter vi var gift, byggede vi staldene om til fedesvin, så nu vi er kommet i EF, behøver vi ikke at klage. eg har et par små job i Kerteminde 4 formiddage om ugen, så nu er der endelig faldet lidt ro over os. Børn er det ikke blevet til endnu. Ej heller rejser eller ferie, og det bliver det nok heller ikke foreløbig. Det er ikke til at komme hjemmefra, når man har dyr.

Det var så lidt om, hvad jeg har foretaget mig i det forløbende 10-år, og det skal blive spændende at læse i elevskriftet, hvad I andre har foretaget jer. Ha' det godt. Håber vi ses til elevmødet til sommer.

Mange hilsener

*Kirsten Hoite Hansen
(f. Jørgensen)
Revningegården
5300 Kerteminde*

Sportsnyt

I år har vi som noget nyt arrangeret en sportsdag for eleverne. Det skete den 6. oktober. Om formiddagen havde vi atletik, og eftermiddagen gik med boldspil.

Der blev kæmpet bravt på alle fronter, og eleverne var så begejstrede, at de synes, vi skal arrangere et lignende stævne senere på skoleåret.

Lærerne og køkkenpersonalet deltog i indefodbold og håndbold og viste, at standarden var høj, især i indefodbold, som vi vandt med 4—1 efter 1—1 ved pausen.

I håndbold spillede vi uafgjort 5—5.

Resultaterne fra atletikkampen:

Piger:

100 m løb	Susanne Kondrup	15,3	sek.
Længdespring	Else Marie Hansen	3,63	m
Højdespring	Helle Grønning	1,35	m
Slyngbold	Susanne Kondrup	27,05	m
Kuglestød (4,5kg)	Lone Madsen	6,55	m

Drenge:

100 m løb	Kim Harbæk	13,5	sek.
200 m løb	Kim Harbæk	28,8	sek.
400 m løb	Peter Højerup	64,4	sek.
Længdespring	Gert Jensen	4,59	m
Højdespring	Jesper Beiskjær	1,50	m
Spydkast	Søren Mich. Hansen	31,20	m
Slyngbold	John Christensen	36,58	m
Kuglestød (4,5kg)	Peter Fly	10,65	m

I ønskes alle en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Lars Liengård

Elevliste

Anne Marie Jensen, Varde
Annette Kirk, Hudevad
Annegrethe Møller Larsen
Bent Hansen, Refsvindinge
Birgit Elsborg, Augustenborg
Birgitt Susanne Kristiansen, Ulkebøl
Birgitte M. H. Jensen, V. Sottrup
Birthe Ellinor Villadsen, Otterup
Bo Råhaug Petersen, Marstal
Carl-Åge Larsen, Vallekilde
Dorthe Sylvest, Ore
Ebbe Andersen, Tved
Eigil Andersen, Oure
Elsebeth I. L. Hansen
Else Marie Hansen, Ladegårdsskov
Frederikke Hosiassen, Grønland
Gert Jensen, Hørve
Grethe Østervang, Årslev
Hanne Birkerød Hansen, Skårup
Hanne Elisa Thomsen, Broballe
Hanne Pedersen, Nr. Lyndelse
Hanne Småkjær, Næsby
Helle Grønning, Skjern
Ib Andersen, Ejstrup
Inge Marie Christiansen, Nordborg
Jack Willy Wessberg, Holbæk
Jan Jensen, Ringe
Jan Elsnaab Winther, Virum
Jan Ballegård Conradsen, Flemløse

Jane Jeppesen, Nr. Lyndelse
Jette Lund, Nyborg
Jette Bønløkke Pedersen, Ryslinge
Jesper Aaby Beiskjær, Åsum
Joan Grey Poulsen, Svinninge
John William Christensen, Nr. Åby
John Reinholt Mørch Jørgensen, Holmstrup
Jørgen Gert Larsen, Jørgensø
Jørgen Andersen, Verninge
Karen Margrethe Øregård Hansen, Årup
Karin Pedersen, Odense
Karin Larsen, Odense
Karen Margrethe Hansen, Gelsted
Kent Jensen, Bubbel
Kim Harbæk, Kolding
Kirsten Berit Hansen, Nyborg
Kirsten Kristensen, Dalby
Kirsten-Britt Nielsen, Tåstrup
Kjeld Møller Pedersen
Kurt Bjarne Pedersen, Holbæk
Lars Henrik Bang Nielsen, Harndrup
Leonardo D. Lee, Svogerslev
Lilli Hinrichsen, Ladegårdsskov
Lissi Marianne Børsting, Brørup
Lisbeth Elbæk Sørensen, Nr. Søby
Lone Annette Andersen, Skælskør
Lone Guldahl Madsen, V. Nebel
Margit Gøeg Petersen, Holbæk
Niels Buurgaard, Vejstrup
Niels Nørregaard Pedersen, Korup
Ole Hansen, Tikøb
Palle Due Rasmussen, Bullerup
Palle Skovgård Rasmussen, Langeskov
Paula Maqde, Grønland
Per Barselajsen, Søndersø
Peder Jensen, Ejby

Peter Højerup, Roskilde
Peter Lønbæk, Højen
Peter Finn Madsen, Fruens Bøge
Peter Fly, Grønland
Pia Karin Larsen, Svendborg
Pia Brink Pedersen, Brørup
Preben Frederiksen, Oure
Sten Esmann Søberg, Odense
Steen Bo Nielsen, Hårby
Stig Jørgensen, Svinninge
Susanne Margrethe Baltzer Hansen, Næsby
Søren Møller Andersen, Skårup
Steen Beck, Fjeldstrup
Susanne Bendix Kondrup, Kalundborg
Søren Michael Hansen, Odense
Tom Arildslund, St. Viby
Troels Møller Munck, Oure
Ulla Warming Petersen, Kolding

Driftsregnskab 1972-73

UDGIFTER:

Musik ved elevmøde	950,00
Foredrag ved elevmøde	150,00
Diverse udgifter	12,30
Porto, elevskrift	2.075,00
Brevkort	129,95
Trykning af elevskrift	6.443,22
Porto	220,00
Gave til Kjærs 50-årsdag	75,00
Køkkenhjælp, elevmøde	105,60
	<u>kr. 10.161,07</u>

INDTÆGTER:

Salg af elevskrift	6.204,00
Indgået ved elevmøde	2.450,00
Renter på giro	31,68
Renter, sparekassen	18,18
÷ ophør af bogen	2,00
	16,18
Renter, bankbog	238,82
Årets underskud	1.220,39
	<u>kr. 10.161,07</u>

Status pr. 1. juni 1973

AKTIVER:

Indest. på bankbog	5.582,28
Girobeholdning	148,49
Kassebeholdning	80,45
	<u>kr. 5.811,22</u>

PASSIVER:

Egenkapital v. beg.	7.031,61
÷ årets underskud	1.220,39
Egenkapital v. slutn.	5.811,22
	<u>kr. 5.811,22</u>

Ringe, den 1. juni 1973

BIRGIT AAGAARD

Regnskabet gennemgået, bankbøger og girokonto forevist, kassebeholdning optalt og intet fundet at bemærke.

2. juni 1973

KARL HEDEMANN

ESTHER TORP